

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

הנביא זכריה אומר לעולי בית שני, ומורה דרך גם עבורנו, בדור השיבה לארץ, התשובה והגאולה: "שובו לבצרון".
התשובה לבצרון היא תשובת העם לכחו וכבודו, שהעם יתאושש, יתחזק ויחלים - תשובה לשלמות העם. זו גם תשובה לירושלים, לב ארץ ישראל - תשובה לשלמות הארץ, תשובת העם לארצו. התשובה לבצרון היא גם תשובה לה', פשוטה כמשמעה, חזרה לקיום כל מצוותיו - תשובה לשלמות התורה.

[מתוך השיעור "שובו לבצרון"]

נח תשפ"ו

הגליון מוקדש לע"נ הגה"ח הרב מנחם בן-ציון ע"ה גרוסמן. נלב"ע כ"ד תשרי.

04

גלגולי תשובה

נקודה מעובדת

בדרך ל'בעלי התשובה' ישתלטו על המדינה'

05

שחרור החטופים

נשיאת הפכים ביחס להסכם החטופים
על מה שנפגע, עבודת התיקון
ורחמי ה'

09

"שובו לבצרון"

גלגולי תשובה בדור הגאולה
התשובה של דורנו - תשובה של שמחה

18

זכר ונקבה בתבה

כתר-שם-טוב אות כא
להפוך דין לרחמים

21

"יפת אלקים ליפת"

תיקון האסתטיקה
תיקון יפת ובירור גוג

24

מבריא לבחירה

מסע הבחירה מנקודת הראשית
מימוש מטרת הבריא - לעשות לו
יתברך דירה בתחתונים

26

הסיפור החסידי

ה"אש קודש"
רבי קלונימוס קלמיש שפירא

28

מענות ותשובות

תשובות הרב לשואלים
על מה יש לשבח את השמאל
ועל מה לא

29

המְדוֹר לילָדִים

"וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדָרְכָּו!"
רְזִי יִסְפָּר לָנוּ לֵאמֹר הוֹלָה יַעֲקֹב וְמָה
נוֹכַל לְלַמֵּד מֵהַחֲטוּפִים הַיְּקָרִים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ד

העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל

מתווה עיצוב: דעה צל אביחיל

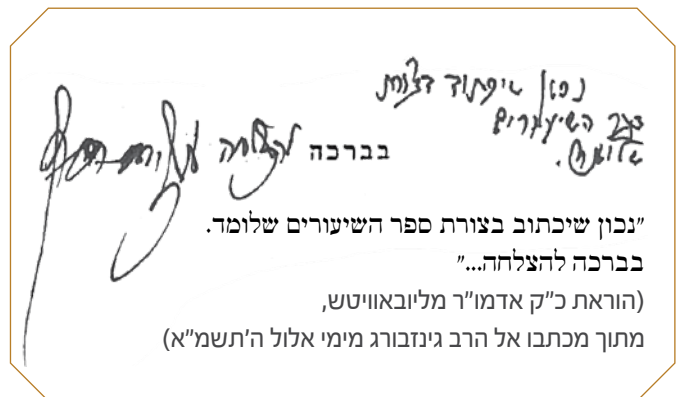
עיצוב: ענבל ציק

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח

הקדמת המערכת

חמישה שיעורים בגליון המיוחד, העסיסי והמגוון במיוחד שלפנינו: ליקוט ציוצים בנוגע לחטופים, חלקה הראשון של שמחת בית השואבה, אות כא בספה"ק כתר'שם טוב, ציוץ על תיקון האסתטיקה לפרשת נח וציוץ קצר על האיזון בין היצירה האלקית לבחירה האנושית.

השיעור הראשון – שחרור החטופים – הינו מקבץ של ארבעה ציוצים הנוגעים לנשיאת ההפכים הנדרשת ביחס להסכם החטופים שפרסם הרב בימים האחרונים, המבארים את התפיסה הנוכחית ע"פ תורה של הדברים, לכתחילה ובדיעבד, ואת העבודה הנדרשת מאיתנו. להשלמת הדברים חשוב מאוד לעיין במדור מענות ותשובות בגליון זה, המסביר את לימוד הזכות על השמאל שדרש אך ורק את שחרור החטופים והתעלם מההשלכות הנרחבות והמסוכנות של ההסכם (כהמשך והבהרה לשיעור "השם נפשנו בחיים" מהגליון הקודם).

בשיעור השני – "שובו לבצרון", מתוך שמחת בית השואבה – עיין מעמיק בעבודת התשובה של דורנו (תשובה מתוך שמחה), עם פרק נפלא ה'מתרגם' את גלגולי נשמת מהר"ו לעבודת כל בעל תשובה בדורנו, דור התשובה והגאולה. אל תפספסו את הנקודה המעובדת מתוך השיעור, שמפתחת את היסוד האקטואלי בשיעור ונותנת תאבון להעמיק בכולו. השיעור השלישי – זכר ונקבה בתבה – הינו לימוד בתורה כא בספה"ק כש"ט למורנו הבעש"ט, הנוגעת לתבת נח במשמעות של תבה מילה ובמציאות הכפולה שיש בכל תבה המאפשרת להפוך את מדת הדין לרחמים.

השיעור הרביעי – "יפת אלקים ליפת" – הינו ציוץ של הרב מימי חג הסוכות [שכמבואר בהקדמת הציץ, נמשך עד לז' מרחשון] ונוגע גם בפרשתנו, העוסק בתיקון האסתטיקה השייכת ל"יפיותו של יפת" ובעימות הבריור הסופי של גוג, מצאצאיו של יפת. השיעור החותם את החלק הראשון של הגליון – מבחירה לבריא – אף הוא ציוץ של הרב, עוסק במעבר מבריא העולם, יצירת האדם וחטאו, להליך התשובה המתחשב בכך ש"יצר לב האדם רע מנעוריו" ומתווה את הדרך למימוש מטרת הבריא – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. תמציתי ומעורר מחשבה.

בשבוע שעבר הסתלק לבית עולמו הרה"ג הרב מנחם בן ציון גרוסמן זצ"ל, ידיד נפש של מורנו הרב גינזבורג שליט"א [יבדלחט"א] קרוב ל-60 שנה. תנחומי הרב למשפחה, האישיים במיוחד, לא עלו הפעם עלי גליון – אך הגליון כולו מוקדש לעילוי נשמתו. שמו לב שבמורה השיעור לנ"ך של שני הגליונות הקודמים נפלה טעות. זה המקום לקפוץ לעגלה ולהצטרף (או לשוב) ללימוד היומי של הנ"ך והמשנה.

שבת שלום ומבורך

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת לך לך הבעל"ט:

נ"ך יומי – ירמיה פרקים ידכג; משנה – עדיות פרק ז.

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

גלגולי תשובה

מכח עתידה המזהיר כרבי חיים ויטאל, המפיץ הגדול של תורת הקבלה, שמרה על אותן נשמות וסייעה בתיקונן. רק אחרי שלשה שלבים אלו, שפעלו תיקון מסוים לרע שנדבק בו בהיכלות הקליפות, הוא קבל גלגול 'עצמאי' משלו (בו מצטרפות אליו שלש הנשמות להן סייע קודם). את התהליך הזה, שהאריז"ל מסביר בסודות הנשמות, יכול בדורנו ללמוד כל בעל תשובה ביחס לעצמו: בתחלה הוא היה שקוע ברע, במעשי הראשונים. כדי להתנקות מהרע הזה, עליו לעבור תהליכי-ביניים עד שיזכה לגלגול 'עצמאי', כנשמה מיושבת בגוף משלה, כלומר, עד שיזכה להכיר את שליחותו המיוחדת ולהזדהות באופן מלא עם תפקידו בעולם. בדרך עליו להתמסר לסיוע לאחרים בעבודתם שלהם, מתוך בטחון שה' יזמן לו שלשה אנשים ששייכים לשרש נשמתו להם יסייע, עד שימצא את שליחותו שלו.

ובהקף הרחב יותר: 'נבואת הדור' היא "בעלי התשובה ישתלטו על המדינה" – המפתח לתיקון ציבורי, תשובת הכלל, מסור בידיהם של בעלי תשובה עזי נפש. אלו שידעו לחולל שינוי בעצמם יוכלו לחולל שינוי כללי (תוך כדי שימוש גם במטעני-התהו שרכשו, בהשגחה פרטית, ב'גלגול' שקדם לתשובתם). בתחלה בעלי התשובה 'נספחים' כמקיפים לנשמות שומרי-המסורת, כדי להתנקות מהלכלוך שבעברם, כאשר העתיד-המזהיר שלהם בתיקון העם כולו מסייע לצבור הדתי, מתקן אותו ושומר עליו. אך בסופו של דבר הם זוכים לשליחות המיוחדת שלהם, בתיקון הכלל והפרט (ואז מצטרפות-נטפלות אליהם אותן נשמות של 'צדיקים' שקודם היו העיקר). שנזכה להגיע ליעד!

אחד מיסודות הקבלה הוא סוד הגלגולים. הקבלה הקדומה הסבירה באמצעותו את הצדק האלוקי כאשר נדמה שהוא נעלם ("צדיק ורע לו"), ובקבלת האריז"ל התפתחה תורת-גלגולים שלמה שמתארת מהלכים של שרשי נשמות כלליות לאורך ההיסטוריה, עם השלכה משמעותית על מקומן ותפקידן של נשמות פרטיות. הבעל שם טוב הוציא את ידיעת רזי גלגול הנשמה ממוקד עבודת ה'. עם זאת, לקחה החסידות את הקדמות האריז"ל והפכה אותן למורות-דרך בעבודת ה' הפנימית. בדרך החסידות, לא צריך לחפש את הגלגולים בסודות הנשמות הנעלמים אלא בתוך חיינו הגלויים. גלגול הוא דרך של תיקון הנשמה, שזוכה להזדמנות שניה, וכשאדם עושה תשובה ומחולל מהפך עמוק בחייו הוא זוכה לגלגול-מחיים. כך, אדם יכול לעבור בחייו בעולם גלגולים רבים, כשהוא משתנה, נתקן ומתחדש.

מכיון שגלגול הוא תשובה, משמעותי ביותר הוא גלגולו של דוד המלך, שהקים עולה של תשובה. האריז"ל מסביר שנשמת דוד המלך יצאה מעמקי הקליפות, ולכן על אף שהיה צדיק נדבק בו רע ונדרש ממנו תהליך תיקון עמוק וממושך. כשהאריז"ל הסביר את סודות גלגול נשמת תלמידו הגדול, רבי חיים ויטאל – שהיא משרש משיח בן דוד – הוא אמר לו שלפני שזכה להתגלגל באופן מלא בגוף משלו, הוא עבר שלשה גלגולים בהם נשמתו היתה 'מקיף' על נשמות אחרות. בגלגולים אלו נשמתו שלו,

שיעור

נשיאת הפכים ביחס להסכם החטופים

שחרור החטופים

קיצור מהלך השיעור

שחרור החטופים בעסקה האחרונה מעורר רגשות מעורבים. מחד, לב מי לא מתמלא שמחה כשחוזרים עשרים חטופים אחרי שנתיים בבור הכלא? מאידך, כל מי שיש בו אחריות מרגיש את הסכנה הנוראה בחתימה על הסכם עם שונאי ישראל ארורים ובשחרור סיטונאי של מרצחים. בסדרה של ארבעה 'ציוצים' התייחס הרב להבטים שונים של הענין, מתוך דגש על העבודה הנדרשת מאתנו בעקבותיו. ה'ציוץ' הקצרצר הראשון (**פרק א**) מדגיש את חומרת החטיפה, לצד אי־אבוד התקוה הטובה לאנושות כולה. השני (**פרק ב**) דורש על שלשה 'חטפים', שלש תכונות עיקריות של עם ישראל שנחטפות־נפגעות בחטיפה, ועל שמחת התרת־הספקות שמעורר השחרור. השלישי (**פרק ג**), הארוך והמפורט מכולם, מרחיב על נשיאת הפכים היהודית של חדוה ובכיה בו זמנית, שמתבטאת כאן היטב, עם ההמלצה להגביר את השמחה וכך לבער את הרע ולהפוך את המציאות עצמה. האחרון (**פרק ד**) מכוון לעבודת ה' המתעוררות בעקבות השחרור - לספר־לחשוף את רחמי ה' בממדים השונים שלהם בתוך כל הפרשה. ה'ציוצים' מובאים כאן בלשונם, בתוספת מ"מ והסברים בהערות (שהפעם מומלץ במיוחד לעיין בהן). לזוית נוספת וחשובה בענין יש ללמוד גם את הנדפס במדור מענות ותשובות השבוע.

בסוף, כורת ה' עם האנושות כולה^ד את ברית הקשת^ה, שבעה גווני הקשת המאירים את אור השכינה לעולם^ו.

א. "ותמלא הארץ חמס"

בתחלת פרשת נח: "ותמלא הארץ חמס"^א
תרגם אונקלוס "ואתמליאת ארעא חטופין"^ב.
בגלל זה בא מבול לעולם^ג...

ד כלומר, למרות הדברים האיומים שבגינם ראוי להביא מבול לעולם - לא רק שלא נחלשת המגמה של תיקון העולם כולו, אלא שיש כאן הזדמנות לבירור מי עומד בצד הנכון והטוב ולהגיע לכריתת ברית עם כל האנושות (שתוותר אחרי ביעור הרע המוחלט).
ה בראשית ט, ח"ז.
ו ראה זהר ח"א עא, ב; ח"ב סו, ב ובכ"ד.

רשימות הרב (ציוצים) כ"ז, אור לכ"ח, כ"ה ואור לכ"ה תשרי תשפ"ו (כסדר הפרקים).
א בראשית ו, יא (ועד"ז שם פסוק יג).
ב יש כאן רמז לחטופים על ידי החמס (כפי שהעירו רבים בשנים האחרונות), במלחמת שמחת תורה שהם - ימ"ש - מכנים 'טופאן' (מבול).
ג סנהדרין קה, א (הובא ברש"י על פסוק יג).

ב. שחרור החטפים

שלושה חטפים (חטופים) הם: חטף-סגול (הסגול הוא ניקוד החסד' – חוטפים את החסד, "חסד לאברהם"^ח של גומלי חסדים בני גומלי חסדים^ט), חטף-פתח (הפתח הוא ניקוד החכמה^י – חוטפים את החכמה של "עם חכם ונבון"^י), חטף-קמץ (הקמץ הוא ניקוד הכתר^{יא} – חוטפים את הכתר, "כתר שם טוב"^{יא} של כל יהודי באשר הוא שם, גם הריקנין שבכם המלאים מצות כרמון^{יב}).^{יג}

סגול-פתח-קמץ ר"ת ספק (וס"ת לחץ)^{יד}, כאשר "אין שמחה כהתרת הספק"^{טו} (על ידי פסק, כנודע^{טז}, כאשר הפסק מוציא מהספק ומחלץ מהלחץ, לפי אותו סדר צירוף, ודוק), התרת החטופין^{יז} – "ברוך... מתיר

חוטפים את

החסד, "חסד לאברהם" של גומלי חסדים בני גומלי חסדים, חוטפים את החכמה של "עם חכם ונבון", חוטפים את הכתר, "כתר שם טוב" של כל יהודי באשר הוא שם, גם הריקנין שבכם המלאים מצות כרמון

אסורים"^{יח}.

ג. להגביר את החדוה על הבכיה יהודי בוכה ושמה

"בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא"^{יט}.
היהודי במהותו הוא נושא הפכים^כ – בוכה ושמה ביחד. הבכי המדובר אינו בכי של שמחה – "בבכי יבאו"^{כא} – אלא בכיה של צער כפשוטו. "בכיה תקיעא בלבאי" על שחרור המחבלים. "חדוה תקיעא בלבאי" על שחרור החטופים (שבאו, חזרו הביתה, מתוך בכי של שמחה).

"בעתה אחישנה"

והנה, **בכיה פעמים חדוה** (פעולת הכפל מכונה בקבלה "הכאה"^{כב}, לשון זיווג המוליד תולדות), **יחידה פעמים חיה** (שני המקיפים של הנפש)^{כג}, בגימטריא **"בעתה אחישנה"**^{כד} – "בעתה" מצד

כשהתורה קובעת מציאות, והחטופים משתחררים בדרך הישרה לפי הנהגת התורה. בדיעבד, כשהדבר לא קרה – בעוונותינו ובגלותנו – יש לשמוח על השחרור בפועל, שפושט את הספק ומאפשר לפעול במציאות בלי דילמת החטופים. יח ברכות השחר.

יט זהר ח"ג עה, א. וראה באריכות תניא פל"ד ואגרת התשובה פ"א.

כ מטבע לשון שגור ע"פ לשון הראשונים "שני הפכים בנושא אחד". ראה גם אשא עיני במאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול".

כא ירמיה לא, ט.

כב ראה ע"ח שי"ט (אנ"ך) פ"ט.

כג על **בכיה חדוה** כנגד **יחידה חיה** ראה גם באשא עיני מאמר "בכיה וחדוה" הערה מ. ובכ"מ.

כד ישעיה ס, כב.

ז תקו"ז תקון ע (קכט, א"ב).

ח מיכה ז, כ.

ט ע"פ יבמות עט, א.

י דברים ד, ו.

יא אבות פ"ד מ"ג.

יב ברכות נז, א.

יג שלשת סוגי החטופים הם "מארי עובדין טבין" (יהודים גומלי חסדים), "מארי תורה" (יהודים חכמים ונבונים) ויהודים פשוטים שאין להם אלא עצם יהדותם. שלש הבחינות הללו קיימות בכל אחד, והחטיפה גורמת במובן מסוים לכל העם התעלמות או פגיעה בתכונות הללו – בלב הטוב (אצל מי שהשיקולים השכליים המפוכחים גוברים אצלו על הדאגה לחטופים, והוא צריך להתעלם מתחושות הלב), בשכל הישר (אצל מי שהרגשות גוברים אצלו על שיקול הדעת, והוא מוכן לשלם 'כל מחיר' כדי להציל את אחיו) ובתחושת הערבות העצמית של היהודים (כאשר החטיפה והיחס אליה יוצרת סכסוך ובלבול), ר"ל.

יד כפי שפורט בהערה הקודמת, החטיפה יוצרת ספקות ולחצים בעם ישראל.

טו ראה שו"ת הרמ"א סימן ה בשם "מאמר החכם"; מצו"ד למשלי טו, ל.

טז ראה מלכות ישראל ח"א עמ' קכ.

יז לכתחילה, טוב היה להגיע לפסק נכון על פי תורה,

פניו יתברך, ועלינו להתקרב אליו (בבכי של צער על הריחוק ובכי של שמחה על הקירוב^{לה}) מתוך מצבים של הסתר פנים כ' דוקא.

להגביר את השמחה

ונחזור לנקודה: הבכי שלנו על שחרור המחבלים הוא בעצם בכי על ריחוקנו או מה' ותורתו. לעומת זה, השמחה שלנו על שחרור החטופים היא השמחה על תשובתנו לה', בבחינת "כל ישראל חברים"^{לו} ואחים ממש^{לז}, בשמחה רבה ועצומה.

וככל שנגביר את השמחה (בהודיה לה' כי טוב) כך נמעט את הבכיה, שהרי "מעט אור דוחה הרבה מן החשך"^{לח} וכל שכן הרבה אורה ושמחה ליהודים^{לט}.

עד שנוכה לבער את הרע מקרבנו (החל מהרע אשר בקרבך)^ל, ועד שנוכה "לאהפכא חשוכא לנהורא וטעמין מרירו למיתקא"^{מא}, שאז הבכי של צער יהפוך לבכי של שמחה (התפעלות של שמחה למעלה מטעם ודעת, מה ד"לית כל מוחא סביל דא"^{מב}, כנודע^{מג}).

"ובא לציון גואל"^{מד}!

ד. "לספר בציון שם הוי"

"לְשֹׁמֵעַ אֲנִיָּקָת אֶסִּיר לְפִתְחָה בְּנֵי תְמוּנָה

- לה תו"א כו, א. ובכ"מ.
לו מדרש תהלים פקכ"ב.
לז תניא פל"ב.
לח מגדל עז (לר"י עמדין) בית מדות עליית יחוד המעשה פ"ה; תניא פ"ב. ועוד.
לט ע"פ אסתר ח, טז.
מ ע"פ דברים יז, ז.
מא ע"פ זרזר ח"א ד, א.
מב ע"פ תקו"ז סט (קטז, א).
מג לקו"ת תצא לו, ג; תורת חיים וישלח קפז, ב. ובכ"מ.
מד ישעיה נט, כ.

**הבכי שלנו
על שחרור
המחבלים הוא
בעצם בכי על
ריחוקנו או מה'
ותורתו. השמחה
שלנו על שחרור
החטופים היא
השמחה על
תשובתנו לה',
בבחינת "כל
ישראל חברים"
ואחים ממש,
בשמחה רבה
ועצומה**

הבכיה (בגמרא ה"רגע באפו"^{כה}, ה"עת לבכות" של קהלת – "עת לבכות ועת לשחוק, עת ספוד ועת רקוד"^{כז}), ו"אחישנה" מצד החדוה^{כח}, וד"ל.

ראש וסוף תבת **"בעתה"** – **בה**, ראש וסוף תבת **"אחישנה"** – **אה**, צירוף אותיות **אהבה**^{כח}. בהקבלת אותיות **אהבה** לאותיות שם הוי' ב"ה (**י-ה-ו-ה**)^{כט} היינו צירוף **והיה**, לשון שמחה^ל ולשון מידל^{לא}, הצירוף של חדש תשרי, החדש השביעי^{לב}.

ומפרש הקדושת לוי זצ"ל^{לג} (בעל ההילולא של היום, **כה תשרי**, בגימטריא **הכל** פעמים **טוב**) שיחוד **אה** (של **אהבה**) הוא יחוד הקב"ה עם שרש נשמות

ישראל לפני הצמצום הראשון של אור אין סוף, שאז, כביכול, "ישראל וקוב"ה כולא חד"^{לד} (**א**) ממש. ואילו יחוד **בה** (של **אהבה**) הוא יחוד הקב"ה וישראל, לאחר הצמצום, פה למטה בעולם הזה הגשמי, מקום שלמראית עין אין או אחד עם ה' אלא שנים (**ב**) נפרדים, רחוקים מאוד

כה תהלים ל, ו.

כו קהלת ג, ד.

כז "זכו – 'אחישנה', לא זכו – 'בעתה'" (סנהדרין צח, א). ממילא, ב"אחישנה" יש חדוה של תשובה והתקרבות לה' (והחדוה גופא פועלת "זריזות הנמשכת משמחה וכו'", כמבואר בתניא פכ"ו) ואילו ב"בעתה" יש צער על המצב בגשמיות וברוחניות, כאשר הגאולה באה עם מיצוי הצער, "דיו לאבל שיעמוד באבלו" (שם צז, ב).

כח ראה גם **בעתה אחישנה** פ"א (עמ' עז ואילך).

כט ראה **שערי אהבה ורצון** במאמר **"אהבה אור הקדוש ברוך הוא"**. ובכ"מ.

ל ע"פ בראשית רבה מב, ג.

לא ספרי ראה פיסקא ג; כי תבוא פיסקא א.

לב משנת חסידים מסכת ליל ר"ה בתחילתו.

לג חידושים לשה"ש, פירוש שני לפסוק "ישקני מנשיקות פיהו". וראה גם **שערי אהבה ורצון** בביאור ב למאמר הנ"ל הערה כט ו**בעתה אחישנה** הנ"ל הערה כח.

לד ראה אדיר במרום (לרמח"ל) לא, א, ע"פ זרזר ח"ג עג, א.

לְסִפְרָא בְּצִיּוֹן שֵׁם הוּי' וּתְהִלָּתוֹ
בִּירוּשָׁלַם^{מה}.

המלבי"ם מפרש כי "לְשִׁמְעַ
אֲנִקְתָּ אֶסִיר לְפִתְחָהּ בְּנֵי תְמוּתָהּ"
הוא בשביל "לְסִפְרָא בְּצִיּוֹן שֵׁם
הוּי' וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלַם". כאשר
ה' שומע אנקת אסיר ופותח בני
תמותה לחיים – כפי שזכינו
בשחרור האסירים – יש "לספר
בציון" את "שם הוי".

"שם הוי" ב"ה הוא שם
הרחמים^{מו}, התגלות יג מדות
הרחמים^{מז} – הפותחות "הוי"

הוי' אל רחום וחנון^{מח} – "שאינן חוזרות
ריקים"^ט.

"לספר בציון שם הוי" (894) עולה **רחמים** –
רחמים-רחמים, סוד "רחמים רבים", "רחמים
גדולים"^{נא} ו"רחמים עצומים"^{נב}, כמבואר במ"א^{נג}
(רבים גדולים עצומים ר"ת רגע – רָגַע בָּאֶפֶל)

מה תהלים קב, כא.

מו בראשית רבה עג ג וברביבי מקומות.

מז יג מדות הרחמים הן יג תיקוני דיקנא דאריך אנפין –
רחמים שבכתר, שלמעלה מהרחמים של המדות (כדלקמן
בפנים), שדווקא הן מקור הסליחה גם למי שעבר את הדרך.

מח שמות לד, ו.

מט ר"ה יז, ב.

נ נוסח ברכת "מחיה המתים" (וראה תהלים קיט, קנו).

נא ישעיה נד, ז.

נב נוסח "אב הרחמים".

נג **מלכות ישראל** ח"ג מאמר "גדולה נקמה" הערה יח ובכ"ד.
שלש מדרגות הרחמים הללו הן – מלטה למעלה – כנגד א
רישון שבכתר (הכל למעלה מרחמים – סתם – שבתפארת,
רחמים שבמדות הבאים עדיין במדידה והגבלה): "רחמים
רבים" ברישא דאריך (רצון), "רחמים גדולים" ברישא דאין
(תענוג) ו"רחמים עצומים" ברדל"א (אמונה). כלומר, ב"לספר
בציון שם הוי" אין להסתפק בגילוי מדת הרחמים המוגבלת
והמצומצמת של ה', אלא לספר אודות רחמיו האינסופיים
שהתגלו בשמיעת אנקת אסיר ופיתוח בני תמותה.

כאשר ה'

שומע אנקת

אסיר ופותח

בני תמותה

לחיים – כפי

שזכינו בשחרור

האסירים – יש

"לספר בציון" את

"שם הוי" שם

הרחמים

חיים בְּצִיּוֹנוֹ^{נד}.

ג"פ רחמים הנ"ל ("לספר

בציון שם הוי") עולים בגימטריא

גם עצם מיוחד מפורש, שלשת

התוארים העצמיים של שם הוי'

ב"ה^ה, שהוא "שם העצם"^{נז}, "שם

המיוחד^ס ו"שם המפורש"^{נח}!

שלשת התוארים, עצם-מיוחד-

מפורש הם בסוד חש-מל-מל^ט

– כך יש לספר בציון כאשר ה'

שומע אנקת אסיר ופותח בני

תמותה לחיים, וד"ל.

נד תהלים ל, ו. הפסוק מדגיש שבתוך ה"רגע באפו", הסתר
פנים של "בשצף קצף הסתרתי פני ממך", מסתתרים רחמים
אינסופיים, המתגלים כשמסתים אותו רגע, "חיים ברצונו",
"ובחסד עולם רחמתך אמר גאלך הוי" (ישעיה נד, ח). דווקא
בתוך ה"רגע" עולים מהרחמים המוגבלים של המדות – שאינן
נכרות בהסתר פנים – אל הרחמים האינסופיים של הכתר,
שלמעלה מטעם ודעת.

נה ראה גם הקדמת **סוד ה' ליראיו** פ"ז הערה נה, ונתבאר
באריכות בשיעורים בסוד ה' ח"א שם.

נו ראב"ע שמות ג, טו; פרדס רמונים שי"ט; מו"נ ח"א פס"א
ואילך; ספר העיקרים מאמר ב פכ"ח.

נז סוטה לח, א; סנהדרין ס, א. נתבאר באריכות בפרדס
רמונים שי"ט; שערי אורה (לר"י ג'קטיליא) ש"ה; תו"א סו"פ
נח. ובכ"מ.

נח סוטה לח, א. רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ו ה"ב.

נט על השלישיה חש-מל"מל (הכנעה-הבדלה-המתקה) ראה
כש"ט (קה"ת) אות כח. "שם העצם" הוא "חש" (לשון שתיקה),
ללא כל גילוי מהעצם (אלא שנשמת ישראל חשה בו). "שם
המיוחד" היינו השם הנבדל (מיוחד) מהכל, "מל" של הבדלה;
"שם המפורש" היינו כאשר סגולת ה' מתגלה-מתפרשת, "מל"
לשון מילול ודבור (ואזי הרחמים המתגלים פועלים המתקה
בכל המציאות). בתחלה הרחמים האינסופיים שבתוך
המציאות הקשה הם נסתרים (חש); כשחשים את נוכחות
ה' גם בתוך המיצר – כפי שרבים מהחטופים דווקא בשביים
התחזקו והרגישו את קרבת ה' (וקדשו שם שמים בסיפורי
אמונה מופלאים) – רחמי ה' עוטפים את האדם ומבדילים
אותו מהסביבה הקשה; אך רק כאשר ה' שומע את אנקת
האסיר ומפתח בני תמותה ניתן לספר-למלל את הרחמים
בפירוש ולהגיע להמתקה.

שיעור

גלגולי תשובה בדור הגאולה

"שובו לבצרון"

קיצור מהלך השיעור

דורנו, דורו של משיח, הוא דור של תשובה. התוועדות שמחת בית השואבה עסקה בחלק הראשון בתשובה המיוחדת של דורנו - תשובה מתוך שמחה, המתאימה לחג הסוכות. ההתוועדות פתחה בפסוק "שובו לבצרון אסירי התקוה" (ממש בזמן בו נחתמה עסקת האסירים-החטופים...), המתאר את התשובה של עם ישראל לכוחו ולכבודו, שהיתה בחזרת עם ישראל לארצו בבית שני ונדרשת גם היום. בתשובה זו, הכוללת בעצם תשובה לשלש השלמויות - שלמות העם, שלמות הארץ ושלמות התורה - עוסק **פרק א. פרק ב** מגולל בארוכה את סיפור גלגולו של רבי חיים ויטאל, כפי שתאר לו האריז"ל, והופך אותו מסיפור נשמות 'מיסטי' לדרך-עבודה השייכת לנשמות בעלי התשובה בדורנו. שיעור אקטואלי ומעמיק לדור של תשובה, שעוזר לנו למשוך את ניחוח סוכות עד ז' חשוון ומשם לכל השנה כולה.

א. "שובו לבצרון אסירי התקוה" "מגיד לקראת מגיד"

שוב חג שמחה. היום כבר האושפיזין של אדמו"ר הזקן, כפי שאמרנו, ואנחנו יוצאים מהאושפיזין של המגיד ממעזריטש^א. יש פסוק בנביא "מגיד לקראת מגיד"^ב. לא כולם יודעים שבתחלת הנשיאות של אדמו"ר הזקן, וגם אחר כך, בליטא, היו קוראים לו המגיד מלאזניא. כלומר, לא רק שיש המגיד ממעזריטש - יש

עוד כמה מגדולי החסידות שהיו מגידים, אבל במסורת שלנו, בחב"ד, יש את המגיד הגדול, הרבי ר' בער, ויש את התלמיד החביב ביותר שלו, שבעצם הוא ממלא המקום שלו בשושלת הרביים, שהוא גם מגיד - הוא המגיד מלאזניא. עכשיו, ברגעים שמחברים בין שני המגידים האלה, מתאים להזכיר את הפסוק "ומגיד לקראת מגיד".

שני מגידים, שהמגיד השני ממשיך את המגיד הראשון, מזכירים עוד פסוק בנביא - עוד ביטוי, שאנחנו מכירים אותו מפני שהוא שם של ספר מאד חשוב בהלכה - "מגיד משנה". ב"מגיד משנה" הכוונה שיש שני מגידים, זה הפשט. לפי הווארט שאמרנו עכשיו, אפשר לכוון את ה"מגיד לקראת מגיד", המגיד ממעזריטש לקראת המגיד מלאזניא,

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. שמחת בית השואבה (ח"א). מוצאי ט"ז תשרי תשפ"ו - כפ"ח.
א על האושפיזין החסידיים ראה הנסמן באוצר מנהגי חב"ד אלול-תשרי עמ' רצט.
ב ירמיה נא, לא.

שהם בעצמם ה"מגיד משנה".

"אסירי התקוה"

מה הפסוק של "מגיד משנה"?
 "שובו לבצרון אֲסִירֵי הַתִּקְוָה גַם הַיּוֹם מִגִּיד מִשְׁנָה אֲשִׁיב לָךְ".
 זהו פסוק בזכריה. הכל מתחיל מתשובה – "שובו לבצרון". הפסוק מדבר ל"אסירי התקוה". היום יש ביטוי, שמשמשים בו בלשון המדוברת, לא מהמקורות, 'אסיר תודה'. על כולנו, בכל ימי השנה, ובפרט בחגים – שכולם "זכר ליציאת מצרים", שהקב"ה הציל אותנו והוציא אותנו מ־מִצְרַיִם שְׁעָרֵי טוּמָאָה – להיות אסירי תודה. עיקר הרגש של היהודי

– שקם בבקר ואומר "תודה אני", כמו שהרבי מדגיש^ג – הוא רגש של אסיר תודה (ובדרך צחות: 'בראשית ברא אלהים אסירי תודה'^ה – על כל נברא להיות אסיר תודה לבורא יתברך שברא אותו). כמו שאמרנו, הביטוי 'אסיר תודה' לא מופיע במקורות, אבל הוא מבוסס על הביטוי בזכריה "אסירי התקוה".

מהו 'אסיר תקוה'? מסבירים שהוא קשור – כמו אסור בבית האסורים, שיש לו קשר עצמי שהוא לא יכול לצאת ממנו, מחויב המציאות – לתקוה שלו. שהוא מחויב המציאות לתקוה שלו, או, אם מדובר באסיר תודה (בגלגול המודרני של הביטוי הזה), שהוא מחויב המציאות לתודה שלו. שוב, אין עוד פעם בתנ"ך ביטוי כזה, אסיר-משהו, רק בפסוק הזה כתוב "שובו לבצרון אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך".

הפסוק נאמר

על ידי זכריה
 בתחלת בית
 שני, כשיוצאים
 ושבים מגלות
 בבל, ורש"י כותב
 ש"בצרון" הוא
 "כחכם וכבודכם".
 כשעם ישראל
 שב לציון הוא
 צריך לדעת
 במודע שהוא
 שב לכח שלו
 ולכבוד שלו

"שובו לבצרון"

אין עוד "מגיד משנה", אין עוד "אסיר", וגם התשובה כאן היא תשובה מאד מיוחדת – "שובו לבצרון". מה פירוש "בצרון"? הפסוק נאמר על ידי זכריה בתחלת בית שני, כשיוצאים ושבים מגלות בבל, ורש"י כותב ש"בצרון" הוא "כחכם וכבודכם".^א כשעם ישראל שב לציון הוא צריך לדעת במודע שהוא שב לכח שלו ולכבוד שלו. יש מפרשים^ב שהפשט "בצרון" הוא ירושלים, עיר הקדש, היא הבצרון-המבצר שלנו, עם ישראל. ויש מפרשים^ג – הכל פירושי הפשט – שבצרון היינו לשוב אל ה', "שובה ישראל עד הוי' אלהיך"^ד, ה' הוא המבצר האמתי שלנו. אם כן, יש שלשה פירושים במפרשים הראשונים מהו "בצרון".

למה אנחנו מאריכים בעניין? חוץ מה"מגיד משנה" בפסוק, אנחנו רוצים לומר שזו התשובה של חג הסוכות. הרי כל חדש תשרי הוא חדש של תשובה. הוא מתחיל בתשובה של עשרת ימי תשובה, שגם בתוכם לא הרי תשובת ראש השנה כתשובת יום כיפור. אחר כך, במוצאי יום כיפור יש ווארט חסידי ש'עכשיו הגיע הזמן לעשות תשובה' – התשובה בין יום כיפור לסוכות. חג הסוכות הוא עוד שלב, עוד מדרגה יותר נעלית של תשובה – תשובה משמחה^ה. בכללות

א וראה גם ר"י קרא עה"פ. ורמז: כס – הסיום של "כחכם וכבודכם" – עולה בעצמו כח כבוד. נמצא שיש כאן ג"פ כח כבוד (ג) דרגות של כח וכבוד, כנגד בריאה יצירה עשה, מחשבה דבור מעשה וכו').

ב אבן עזרא ומצודות (וראה גם בתרגום) עה"פ.

ג רד"ק עה"פ.

ד הושע יד, ב.

ה סה"ש תרפ"ט ריש עמ' 25. וש"נ.

יא ראה שיעור י"ט תשרי תשע"א, וראה גם לקו"ת דרושים לשמ"ע פט, א ומאמרי אדה"א הנחות תקע"ז עמ' שנט. ובכ"מ.

ג זכריה ט, יב.

ד קונטרס "ענינה של תורת החסידות".

ה 'בראשית ברא אלהים אסירי תודה' עולה 1898, הוי' פעמים חכמה – "הוי' בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט) – מתאים לכך ש"בראשית" תי' "בחוכמא".

תשובה לשלש השלמויות

שלשת פירושי בצרון הם בעצם שלש השלמויות שהרבי הרבה לדבר עליהן – שלמות העם, שלמות הארץ ושלמות התורה:

הפירוש של רש"י, שבצרון הוא "כחכם וכבודכם", הוא פירוש של שלמות העם, שהעם צריך לשוב לעצמו – לכח שלו ולכבוד שלו. בעשרת ימי תשובה זה עדיין לא קורה, אבל עכשיו, בחג סוכות, עם הלולב, ה"דין נצח", בידים שלנו – זהו הזמן שהעם יחזור לעצמו, יתאושש, יתחזק, יחלים.

הפירוש שבצרון הוא ירושלים הוא פירוש של שלמות הארץ – הרי ירושלים היא לב ארץ ישראל, ובלב ירושלים יש את בית המקדש. זהו פירוש של שיבת ציון (כידוע שבתורה משמעות עיקרית של תשובה היא תשובת העם לארצו). יש ירושלים ויש את הנקודה הפנימית שלה, ציון ("נקודת ציון"), כמבואר בקבלה^{כב}.

תשובה לה' היא פשוטו כמשמעו, לקב"ה, אבל אם מדברים על שלש השלמויות היא באה לידי ביטוי בעיקר בתורה הקדושה, ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד"^{כג}. הרי הפשט של תשובה אל ה' הוא התשובה ("קבלה על העתיד") לקיים, בהדור, את מצוות ה' הכתובות בתורה^{כד}.

והנה, על ידי ששבים לציון וירושלם (הפירוש השני של "שובו לבצרון") מתקיים הפסוק "כי מציון תצא תורה ודבר הוי' מירושלם"^{כה} (הפירוש השלישי, דהיינו סוד ה"שוב" של התשובה עד הוי', וד"ל).

עד כאן הפירוש של "שובו לבצרון".

הבטחת "היום" ל"אסירי התקוה"

אחר כך כתוב "אסירי התקוה". המפרשים

עשרת ימי תשובה הם "שמאלו תחת לראשי" – שמאל הוא יראה, תשובה מיראה שהופכת את הזדונות לשגונות^{יב}. אבל סוכות הוא כבר "ימינו תחבקני"^{יג}. או שהוא תשובה מאהבה^{יד}, שחז"ל אומרים שהופכת זדונות לזכויות ממש, או, יותר גבוה – המקור של אהבה רבה בתוך אמה עילאה^{טו}, "אם הבנים שמחה"^{טז} – שזו תשובה משמחה רבה, לכן זהו "זמן שמחתנו". רוצים לומר שהתשובה של היום היא התשובה של הפסוק הזה – "שובו לבצרון": צריך לשוב לבצרון שלנו, לכח שלנו, לכבוד שלנו. "דין נצח", זהו הסימן של הלולב^{יז}, הטעם הפנימי של מצות נטילת לולב. צריך לחזור לירושלים עיר הקדש, שהיא שלמות היראה^{יח}, כפי שהוסבר לאחרונה^{יט} ששלמות היראה היא כאשר היראה נכללת באהבה והאהבה בתוך היראה, כמו בעקדת יצחק^כ. זהו בנין ירושלים, עליו אנו מבקשים "ובנה ירושלם עיר הקדש במהרה בימינו", יראה שלמה – מתי היראה שלמה? בהתכללות האהבה בה. זה גם כן "שובו לבצרון". הפירוש השלישי הוא בעצם הכי פשוט, שה' הוא המבצר שלנו, הוא הבצרון שלנו^{כא}.

יב יומא פו, ב.

יג שה"ש ב.ו. על היחס הזה בין עשיית וסוכות ראה זהר ח"ג ריד, ב ובכ"ד.

יד ראה קדושת לוי האזינו ד"ה "מי אל כמוך" (ובכ"ד בשמו).

טו מק"מ לזהר ח"א כד, א; ח"ב פד, א ובריבוי מקומות בקבלה וחסידות.

טז תהלים קיג, ט.

יז ראה ויקרא רבה ל, ב.

יח ראה מאמרי אדר"ז עה"ת ח"א עמ' רצה; לקומ"ת א, ד ועוד.

יט ראה "תפלת האמונה" (ציוץ י"ט מנחם-אב) בגליון ראה תשפ"ה.

כ ראה זהר ח"א קיט, ב; ח"ג יח, א; לקו"ת (האריז"ל) וירא ד"ה "סוד העקידה"; לקו"ת ואתחנן ח, ב; שם דרושי ר"ה נח, ב; מעין גנים ח"א עמ' לז ואילך.

כא ורמז: **בצרון כח כבוד ירושלם הוי'** עולה 1020, **השגחה פרטית**, ה"פ (ממוצע) **צדיק** (היינו **צדיק** פנים ואחר: בחלוקה ששתי המלים **ירושלם הוי'** עולות ג"פ **צדיק ברית**, ושלש המלים **בצרון כח כבוד** עולות ב"פ **צדיק**, ודוק), תשובה ל"ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" (ישעיה ס, כא).

כב ע"ח של"ה פ"ג ובכ"מ.

כג ראה זהר ח"א כד, א; ח"ב ס, א; תקו"ז תקון ו בתחלתו; תקון כד; תניא פ"ג פכ"ג; לקו"ת נצבים מו, א.

כד וראה תניא אגה"ת פ"א.

כה ישעיה ב, ג.

לעתיד, ודברי הנביאים נצחיים בכל דור ודור כפשוטם – מה שנכתב בנביא הוא מה שנצרך לדורות^{לג}, שכל דור ודור צריך את הפסוק הזה, והרי החשמונאים כבר היו – בדורות שאחרי המכבים צריך לומר ש"מגיד משנה" לא מתכוון לחשמונאים.

ודאי שה"מגיד" השני הוא המשיח, אבל מי המגיד שיכול להיות ההקדמה לביאת המשיח? על זה דברנו בהתוועדות הקודמת שלנו, בענין ה"סדר"^{לד}. כדי שיהיה "להביא לימות המשיח"^{לה} צריך שני מגידים, "מגיד לקראת מגיד". אלו שני האושפזין של עכשיו, של היום, שאחד לקראת השני. עוד יותר, כאשר נגיע למשיח, מה ה"מגיד משנה" של משיח עצמו? פשוט מאד, מה שכתוב בזהר הקדוש – תרין משיחין^{לו}. כל משיח הוא מגיד (מגיד-משיח עולה חשמונאי, אותיות משיח נאו^{לז}, כנודע^{לח}, מתאים לפירוש הרד"ק הנ"ל!). יש פסוק מפורש שהמשיח נקרא "משיח נגיד"^{לט}, עם נ, אבל כמו שהוא "נגיד" – לשון המשכה מלמעלה למטה^{לז}, של גילוי אלקות ושפע ברכה בגשמיות ורוחניות – הוא גם "מגיד", "מגיד מראשית אחרית"^{מא} (המגיד האמתי מגיע עד לתכלית של אחרית הימים היום-נאו!). יש שני מגידים, שלאחד קוראים משיח בן יוסף, שהוא בעיקר לוחם את המלחמות של משיח ומנצח, ולשני משיח בן דוד, שהוא בונה את בית המקדש, מקבץ נדחי ישראל, ועל ידו מתקיים היעוד של

מסבירים^כ – מהו אסיר? שהוא קשור בעצם, התקוה אוחות בו, מחזיקה בו לגמרי. מה התקוה שלו? המפרשים אומרים^{כא} ש"התקוה" היינו התקוה לביאת משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש. בחג סוכות אנחנו הולכים להתחזק בתקוה ש"הנה זה בא"^{כב}, ו"כבר בא", בלשון הרבי^{כט}, להיות אסיר תקוה. מי שהוא אסיר תקוה זוכה לשוב לבצרון.

מה ההמשך? "גם היום". כאשר רבי יהושע בן לוי שאל את המשיח מתי יבוא הוא ענה לו "היום"^{כד}. אסיר תקוה הוא מחויב המציאות לתקוה לביאת משיח צדקנו עכשיו, ואז יש לו "גם היום" – "היום" שעונה משיח לרבי יהושע בן לוי ששואל את המשיח "אימתי קאתי מר?". הוא אומר לו "היום", היינט, בפשטות ובבטחה, עם כל ההמשך וכל הפירוש שלא נאריך בו עכשיו^{כה}. אנחנו, "אסירי התקוה", יש לנו גם את הסוד של "היום". לא כתוב כאן "היום אם בקלו תשמעו"^{כז}, כמו שמנמק אליהו הנביא לרבי יהושע בן לוי – רק "היום" כפשוטו.

"מגיד משנה" – תרין משיחין

איך זה בא לידי ביטוי? ב"מגיד משנה אשיב לך". אתם "שובו אלי", ואם אתם "שובו לבצרון אסירי התקוה גם היום", מגיע לכם "מגיד משנה אשיב לך". כך אומר הנביא בשם ה'. איך המפרשים מסבירים מהו "מגיד משנה"?

הרד"ק כותב שבדברי זכריה הנביא, בתחלת ימי בית שני, המגיד הראשון הוא מתתיהו חשמונאי ובניו שנצחו את היוונים והמגיד השני הוא מלך המשיח. אבל היות שהנבואה הזו היא

כו ר"י קרא ומצודות עה"פ.

כז ר"י קרא עה"פ.

כח שה"ש ב, ח.

כט ספר השיחות תנש"א עמ' 548, וראה גם עמ' 490.

ל סנהדרין צח, א.

לא ראה לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" פ"ז ובשיעורי אמונה ובטחון 28-23.

לב תהלים צה, ז.

לג מגילה יד, א.

לד התוועדות ח"י אלול תשפ"ה (ח"א – נדפס בגליון וילך-שובה י"כ השתא).

לה ברכות פ"א מ"ה.

לו זהר ח"ג רעח, ב.

לז כלומר, מגיד עולה נאו, והוא סוד המענה ההגדה של המשיח "היום" (כנ"ל בפנים) – מגיד אמתי אומר "היום" לכולם תמיד. ורמז: אותיות המילוי של "היום" – הא יוד וסמ – עולות מגיד!

לח אמונה ומודעות מאמר "האמונה במעגל השנה" הערה עה.

לט דניאל ט, כה.

מ ראה ספר השרשים לרד"ק ערך 'גד' בסופו.

מא ישעיהו מ, י.

לתקן אותם – היה להם "רצוא" בלי "שוב"^מ.

מחר בבוקר, כמו כל ימי החג, אומרים הלל שלם – להודות ולהלל, זה גם להיות אסיר תודה לקב"ה. שם אומרים – תיכף אולי נשמע איך ידידנו דוד-רפאל בן עמי ע"ה שר זאת – "אנא הוי' הושיעה נא, אנא הוי' הושיעה נא, אנא הוי' הצליחה נא, אנא הוי' הצליחה נא"^מ. יש כוונה יפה ש"אנא" בהתחלה ו"ת אהרן-נדב-אביהוא, אבל בסוף "נא" זה

רק נדב-אביהוא. בהתחלה שלשתם ביחד, "אנא" (העולה "הוי' הוי'")^{מח} – "אנא הוי' הושיעה נא. אנא הוי' הצליחה נא", ואחר כך נשארים רק נדב ואביהוא (שעשו מה שעשו שלא על דעת אביהם^ט). כתוב שנדב ואביהוא הם משרש קין. כל הנשמות שאמרנו הרגע – נדב ואביהוא, רבי עקיבא, המגיד משנה ומהר"ו – כולם משרש קין, כך האריז"ל גילה לנו. אם כן, כשאומרים את הפסוקים האלה, של "אנא הוי' הושיעה נא, אנא הוי' הצליחה נא", וכופלים כל אחד, יש תיקון לנשמות נדב ואביהוא. זמן מסוגל במיוחד לתקן את הנשמות הללו – שנמצאות גם בתוכי, בתוך כל אחד מאתנו – הוא עכשיו, בחג הסוכות, כשמתחזקים, חוזרים לכח שלנו, לכבוד שלנו, חוזרים לירושלים עיר הקדש, שלמות היראה, חוזרים לה' יתברך ולתורתו, כמו שאמרנו.

אם כן, הכל מתחיל מנדב ואביהוא, אומר האר"י, אחד כך מגיע לרבי עקיבא, אחד כך מגיע למגיד משנה ואחר כך לרבי חיים ויטאל. כמובן שיש הלאה, אבל האריז"ל לא גילה הלאה. רק

הפירוש - התכל'ס של כל הפירושים - ב"מגיד משנה" הוא שני משיחים ואנחנו "אסירי התקוה" לתרין משיחין אלו, שיגיעו תכף ומיד ממש

"אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד"^{מב}, כמו שמפרט הרמב"ם^{מג}. אם כן, הפירוש – התכל'ס של כל הפירושים – ב"מגיד משנה" הוא שני משיחים ואנחנו "אסירי התקוה" לתרין משיחין אלו, שיגיעו תכף ומיד ממש. לפי הרמב"ם, השנים יכולים להיות אותו אחד, כמו שהסברנו^{מד}, אבל בכל אופן אלו שתי בחינות – "מגיד משנה", "מגיד לקראת מגיד".

ב. נשמת המגיד משנה שרשי נשמת מהר"ו

הפירוש "מגיד משנה" – שתיכף נסביר יותר – הוא הפירוש העיקרי על הרמב"ם, והאריז"ל אומר^{מה} שזה מפני שנשמתו קשורה בעצם לנשמת הרמב"ם. מי שמקדיש את חייו לפרש איזה ספר חשוב בתורה זה סימן די מובהק שהנשמתו קשורה, שהוא "אסיר", לאותו אחד שהוא מקדיש לו את חייו. כך כותב האריז"ל לגבי המגיד משנה והרמב"ם.

מכל הראשונים – יש הרבה ראשונים חשובים מאד – אפשר לומר שהאריז"ל מקדיש הכי הרבה בסודות הגלגולים לנשמת המגיד-משנה. עד כדי כך שהוא מאריך בהסברים ארוכים מאד, לתלמידו המובהק רבי חיים ויטאל מי אתה, מי הנשמה שלך – אתה המגיד משנה. מיהו המגיד משנה? רבי עקיבא. מיהו רבי עקיבא? נדב ואביהוא. יש עוד כמה באמצע, אבל אלה העיקריים. הכל מתחיל מנדב ואביהוא, שצריך

מו מבואר באריכות במאמר ד"ה "כה אמר ה'" תרמ"ט פ"ג (סה"מ תרמ"ט עמ' רנט ואילך), ומובא פעמים רבות במאמרי הרבי.

מז תהלים קיח, כה.

מח שמות לד, ו.

מט ראה גם בפירוש הרס"ג במקומו.

מב צפניה ג, ט.

מג הלכות מלכים פ"א.

מד בעתה אחישנה עמ' כה; אמונה ובטחון שיעור 27. ובכ"מ.

מה בכל הבא לקמן ראה באריכות שער הגלגולים הקדמה לח ובספר החזיונות למהר"ח ח"ד (כנזכר לקמן בפנים).

מה? אפשר להבין מההסבר – שהוא מאד מאד מאריך בו – איך כל זה שייך לנו, הסדר הזה של הגלגול המיוחד הזה של המגיד-משנה. שוב, הגענו לענין עיקרי בפסוק שלנו, "שובו לבצרון אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך".

המגיד משנה ומהרח"ו

כמה שהמגיד-משנה הוא מגדולי הראשונים, הוא בן זמנו של הר"ן – לקראת סוף הראשונים, אבל ראשון לכל דבר – לא ברור מי הרבי שלו. בכלל, כמעט לא יודעים שום דבר על החיים שלו, לא מתי הוא נולד, לא מתי הוא נפטר, כלום. זה כבר אומר דרשני. אפילו השם שלו

לא ידוע לכולם. קוראים לו וידאל, זהו השם הפרטי שלו. הוסיפו לו דון, כמו אדון, דון-וידאל, כך האריזו"ל תמיד מכנה אותו, אבל שמו **וידאל** (בגימטריא נא, ר"ת נדב אביהוא, כנ"ל). האריזו"ל אמר לתלמידו המהרח"ו – לך קוראים חיים ויטאל, והשם ויטאל הוא בעצם וידאל, והפירוש של שניהם הוא חיים. לכן אתם אותו דבר – אתם חיים, "חיים כלכם היום"^נ, גם וידאל וגם חיים וגם ויטאל.

מי הרבי שלו? לא יודעים בבירור. יש מי שאומר שהוא תלמיד הרשב"א. האריזו"ל אומר בפשטות שרבו הוא הר"ה, בעל ספר החינוך. אבל המודרנים אומרים – לא יודעים בדיוק מתי היה, אבל מסבירא – ששניהם (הרשב"א והר"ה) קדמו לו. הוא היה בזמן הר"ן, דור אחד אחרי, חבר של הר"ן בתקופה מסוימת. לכן אומרים היום שכנראה הוא תלמיד של רבי פרץ, שהוא תלמיד מובהק גם של הרשב"א וגם

אתה, גלגול

עיקרי של המגיד-משנה, מספיק למדת, עיינת בעמקות בנגלה – זה היה בגלגול הקודם – ולכן אתה לא אוהב כל כך, בגלגול הנוכחי, לעיין בנגלה. אתה אוהב ונמשך לחכמת הנסתר – כי היא באמת התיקון שלך

של הרא"ה^{נא}. המגיד משנה קבל ממנו בשם שניהם, לכן "אלו ואלו דברי אלהים חיים"^{נב} – קבל גם את תורת הרשב"א וגם את תורת הרא"ה, ושוב, הוא חבר של הר"ן. מה ה'בעיה' שלו (שלשם כך דרוש תיקון)? לא הייתי אומר את המלה הזו אם האריזו"ל לא היה אומר. ה'בעיה' שלו, לפי האריזו"ל, היא אותה 'בעיה' של הרמב"ם – הרי הם אחים, רעים – שלא זכו לתורת הנסתר, והתעסקו בפילוסופיה, ואפילו התכחשו, כך כותב האריזו"ל בפירוש, לתורת הנסתר. לכן, אומר האריזו"ל לתלמידו המובהק רבי חיים ויטאל: אתה, גלגול עיקרי של המגיד-משנה, מספיק למדת, עיינת בעמקות בנגלה – זה היה בגלגול הקודם – ולכן אתה לא אוהב כל כך, בגלגול הנוכחי, לעיין בנגלה. אתה אוהב ונמשך לחכמת הנסתר – כי היא באמת התיקון שלך. "כי אם בתורת הוי' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה"^{נג} – החפץ הפנימי והעצמי של תלמיד חכם אמתי (מה שהוא חפץ ב"תורת הוי'") הוא "תורתו", החלק שלו בתורה, בהתאם לתיקונו בגלגול הנוכחי. בגלגול הקודם המגיד משנה לא עסק בתורת הנסתר, ואפילו לא האמין בה, ואתה, מהרח"ו, באת בשביל לתקן אותו.

דבר שני, עוד יותר 'בעייתי': כמה שהמגיד-משנה היה גדול בישראל, גדול בתורה וצדיק במעשיו – הוא נכשל פעם בחטא, בשוגג גמור, בחטא של איסור נדה, ובוה דרוש לו תיקון. אתה באת לתקן את הפגם הזה, וגם אתה ביום החופה

נא ראה בכל זה 'מבוא לתולדות המגיד משנה' לרב יוסקוביץ (בקובץ מפרשים כתובות עוז והדר תשפ"א).

נב עירובין יג, ב.

נג תהלים א, ב.

גם דוד הוא משרש קין ("אדמוני"^ט), כמו עשו^ז). מה קורה כשיש איזה ניצוץ קדוש שהיה עמוק-עמוק בתוך הקליפות? כעת כל אחד יכול לחשוב על עצמו... כשהאריז"ל אומר עמוק-עמוק בתוך הקליפות הכוונה שלו היא ברוחניות, עדיין לא בעולם הזה, אבל מה קורה עם בעל תשובה שבעולם הזה הוא היה עמוק בקליפות? הדור שלנו הוא דור של בעלי תשובה, והתיקון של המדינה הוא "בעלי תשובה ישתלטו על המדינה"^{סא}, ומשיח הוא בעצמו בעל-תשובה^{סב}. התיאור הזה הוא בעצם תופעה משיחית לגמרי של בעל תשובה, שעיקר השמחה שלו עכשיו, בחג הסוכות, "שובו לבצרון אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך".

שלשה גלגולים לפני הכניסה לגוף

האריז"ל אומר שכאשר נשמה גדולה מאד, גבוהה מאד, היתה בעמקי הקליפות ויוצאת משם פעם ראשונה – היא לא יכולה עדיין להתלבש בתוך גוף מסוים. היא צריכה לעבור עוד שלשה גלגולים, שהיא תהיה מקיף על ראש של משהו – משהו ששייך לאותו שרש הנשמה – ורק אחרי שהיא עוזרת מלמעלה בתור מקיף לשלשה אנשים היא מתגלגלת שוב וזוכה להכנס לתוך גוף ממשי. זהו מושג "עמק עמק מי ימצאנו"^{סג}. האריז"ל מסביר לרבי חיים ויטאל: אתה נשמה מאד גדולה, שייך גם לנבד ואביהוא ועד למשיח בן דוד. האריז"ל היה אומר – 'אני משיח בן יוסף, אבל אתה יכול להיות משיח בן דוד, זהו השרש שלך'. זה הקשר של רבי חיים ויטאל לדוד. משיח בן דוד הוא נשמה שהיתה עמוק מאד-מאד בתוך הרע, בתוך הקליפות, ואי אפשר שבבת אחת היא תצא ותתלבש בתוך גוף. היא

שלך נכשלת – כל זה אומר האריז"ל לרבי חיים ויטאל, תלמידו – לא באיסור נדה, רק באיסור דם בתולים, פחות חמור. לכן קשה לך מאד לתקן אותו, כי גם אתה נכשלת באותו חטא. כל התיקונים האלה הם תיקוני התשובה של סוכות, "שובו לבצרון". "חג הסוכות" בגימטריא "שכינה ביניהם"^{טז}, כידוע.

יציאת נשמה מעמקי הקליפות

אבל עיקר התוכן הפנימי שמסביר האריז"ל לרבי חיים ויטאל – חידוש נפלא – שיש לך גם צד דמיון לדוד המלך. מה הקשר בין לבין דוד המלך? דוד המלך היה נשמה מאד-מאד גבוהה, אבל בשבירת הכלים שארעה בעולם הטהור, ואחר כך בחטא אדם הראשון (דוד הוא עיקר גלגולו של אדם הראשון, כנודע מהאריז"ל שאדם ר"ת אדם דוד משיח^{טז}), הוא נפל עמוק-עמוק לעמקי הקליפות, והקליפות אחזו בו כל כך חזק שעל דרך הטבע אי אפשר היה להוציא אותו משם. בכל אופן, המזל שלו גבר, ובשלב מסוים הוא יצא מתוך הקליפות, אבל עדיין נדבק בו מהן יצר הרע חזק ביותר. ככה מסבירים את הכשלון שלו בכמה חטאים^{טז}, שהעיקרי בהם הוא חטא בת שבע. הגם ש"כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה"^{טז}, בכל אופן הפשט שהוא חטא וגם נענש קשות ביותר, ועשה תשובה מעומקא דלבא. חז"ל אומרים שהסבה האמתית מלמעלה היתה "כדי להורות תשובה ליחיד"^{טז}, שכל אחד ואחד יכול לעשות תשובה בכל מצב שהוא. עיקר התשובה שלו קשורה לחג הסוכות, תשובה בשמחה, ובתוך סוכות גופא עיקר התשובה של דוד המלך בהושענא-דבה, האושפיזין של דוד.

נט שמואל"א טז, יב; יז, מב.

ס בראשית כה, כה.

סא שיעור ג' אלול תשע"ג פ"ג (ובמהלך שנת תשע"ד כמה פעמים).

סב ראה שיעורי י"ב תמוז תשע"ג וא' אלול תשע"ט.

סג קהלת ז, כד.

נד סוטה יז, א.

נה ספר הליקוטים האזינו (ועוד); ספר הגלגולים פ"א (ושם פס"ב בשם ספר הקנה).

נו יומא כב, ב. וראה שיעור י"ד אייר תשע"ה.

נז שבת נז, א.

נח ע"פ ע"ז ד, ב"ה, א.

מתוצאות חטאו, אף על פי שהיה בשוגג גמור, יחד עם זה שהוא לא האמין בחלק הנסתר של התורה. פעם שניה היית צריך להגן מלמעלה על יהודי ששפך דמים בשוגג הקרוב למזיד. פעם שלישית היית צריך להגן על יהודי שעבד עבירה חמורה במזיד. רק אחרי שלש הפעמים האלה זכית – כנראה אחרי שעשית טוב בתור 'מרחף' על שלשת הראשונים – להתגלגל ממש גלגול ממשי ולהכנס בתוך הגוף שלך.

שוב, זהו סיפור מופלא ביותר שהאריז"ל מספר לרבי חיים ויטאל. הוא מופיע כמה פעמים – גם בגלגולים, וגם מופיע בספר החזיונות של רבי חיים ויטאל, שם הוא מספר את כל הסיפור כלשונו.

ארבעת המינים - שלשה מקיפים ופנימי

מה הסדר הזה של ארבעה שלבים בתיקון הנשמה מזכיר? את ארבעת המינים של חג הסוכות! את הלולב, עם ההדסים והערבות, אני לוקח ביד ימין ומברך "על נטילת לולב" – העיקר הוא הלולב^{סח} – ואז אני לוקח את האתרוג ביד שמאל ומחבר את האתרוג-הכלה (המכוסה, בצניעות, ביד שמאל שלי) עם הלולב-החתן. כתוב "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני" – מה ההבדל בין הלולב ומיניו לאתרוג?

נאמר בקיצור ענין גדול לגבי חג הסוכות ומצות ארבעת המינים: הסוכה היא בחינת סובב מלמעלה, "עד עשרים אמה"^{סט}. עשרים הוא כתב, כידוע^ע, וכתר הוא בחינת סובב כל עלמין. מה היחס בין הימין והשמאל? כתוב^{סז} שהימין לגבי השמאל הוא גם מקיף ביחס לפנימי. 'סובב'

לא יכולה להתלבש בגוף עד שהיא לא תעבור שלשה גלגולים בהם היא תהיה מקיף על גבי מישוהו אחר ששייך לאותו שרש, ובתור מקיף היא תעזור לו להתגבר על הנסיונות שלו בחיים, לתקן את עצמו.

לכן, אומר האריז"ל לרבי חיים ויטאל: אתה יצאת פעם ראשונה מהקליפות בחיי המגיד משנה, ובמשך כל החיים שלו רחפת על ראשו – "ורוח אלהים מרחפת על פני המים"^{סד} זו רוחו של מלך המשיח^{סה} (תיקון **רפח**, וכן סוד "מגדל הפורח באויר"^{סו}, מרחף מלמעלה) – ועזרת לו. הקליפות רצו להעניש אותו על שכפר בנשמתא דאורייתא, בחכמת הנסתר, ואתה, עם העתיד הזהיר שלך בתור בעל נסתר, עזרת לו והצלת אותו מהחיצונים – אבל הכל בתור מקיף, על הראש שלו. אחר כך היית צריך לחזור עוד פעמיים לפני שזכית להתלבש בתוך הגוף הנוכחי שלך. בפעם השנייה רחפת על יהודי בשם שאול, כך האריז"ל אומר, שהוא לא היה מוהל מומחה, ופעם אחת התחשק לו, או שהיה צורך, למול איזה תינוק. שוב, הוא לא היה בקי בזה, ותוך כדי שהוא מל אותו התינוק מת. זהו עון פלילי, אבל לא היה במזיד גמור, אלא מה שנקרא שוגג הקרוב למזיד^{סז}. מצד אחד זהו שוגג, אבל זהו שוגג קרוב למזיד, כי הוא ידע שהוא לא בקי במילה. בפעם הראשונה, שרחפת על הראש של המגיד משנה, העבירה שלו – שהזכרנו קודם – היתה שוגג גמור. פעם שניה היית צריך לבוא ולרחף על ראש של מישוהו שעבד עבירה של שפיכות דמים בשוגג הקרוב למזיד. פעם שלישית היית צריך לבוא על הראש של יהושע אחד, ככה קראו לו, שפעם אחת אכל חלב במזיד.

לסיכום, יש פה שלשה שלבים, שהראשון – הגדול האמתי, עיקר הגלגול – הוא המגיד משנה. היית צריך לעזור לו, להציל אותו

סד בראשית א, ב.

סה בראשית רבה ב, ד; זהר ח"א קצב, ב.

סו חגיגה טו, ב; סנהדרין קו, ב ורש"י שם.

סז ראה רמב"ם הלכות רוצח ושמירת נפש פ"ו ה"ד.

סח שו"ע אדה"ז א"ח תרנא, יז.

סט ע"פ סוכה פ"א מ"א.

ע "אין כ אלא לכתר" (ראה לקומ"א ו, ד), עשרים בגימטריא **כתר**, ובכתר יש עשרים ספירות בפרט, עשר ספירות של אריך אנפין ועשר ספירות של עתיק יומין.

עא ראה לדוגמה ע"ח ש"ה פרקים א"ב.

כאשר רבי חיים ויטאל הוא כבר נשמה בגוף, יש כאן בעצם ארבע נשמות בתוך גוף אחד - הוא ושלש הנשמות שהיה מקיף עליהן

את עצמו, להכיר את מקומו, את העבודה שלו, ולקבל את השליחות שלו – הוא צריך, קודם כל, לעזור לשלשה יהודים במסירות נפש. לא סתם עזרה, הוא צריך להתמסר ממש לשלשה אחרים. מן השמים יזמינו לו שלשה אנשים, שלשה יהודים שקשורים לשרש נשמתו. אחרי שלשת הגלגולים האלה, שיכולים לקחת זמן רב – שנים רבות שהוא מתמסר לזולת, ועדיין לא מצא את עצמו – בסוף הוא

ימצא את עצמו, את השליחות שלו. זהו הסדר של בעל תשובה אמת. בזכות ההתמסרות שלו לשלשה אנשים אחרים – שהוא 'מרחף' עליהם, שומר אותם, עוזר להם – בסוף הוא יזכה להיכנס לתוך עצמו, יחד אתם הוא נכנס לתוך עצמו.

שוב, שלשת הראשונים הם שלשת המינים שביד ימין. יד ימין יחסית ליד שמאל היא מקיף כנ"ל. היא לא הסוכה. בסוכות יש שלשה שלבים: יש את הסוכה, שהיא הסובב, העיגול; יש את המקיפים, שהם שלשה; ויש את הפנימי, האור הפנימי, שהוא האתרוג – "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר"^{טז}, התכל'ס היא להגיע ל"פרי עץ הדר", האור הפנימי, המלכות, הנשמה בתוך הגוף – הנשמה שמכירה בעצמה, בענין שלה, בשליחות שלה. כל המסר כאן הוא שהכל תלוי בהתמסרות ממשית לשלש נשמות הקשורות לשרש נשמתך.

עד כאן היה דרוש על הפסוק "שובו לבצרון גו'". זה פסוק מלא רמזים יפהפיים, "תן לחכם ויחכם עוד" – "שובו לבצרון אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך".

ו'מקיף' הם לא אותו דבר בקבלה. סובב נקרא עיגולים, בלשון האריז"ל^{טז} – יש את העיגול הגדול, שהוא אור אין סוף, מלכות דאין סוף שלפני הצמצום, ואחר כך יש השתלשלות של עיגולים. עיגולים הם לא מקיפים סתם. מקיף הוא באור הישר של הקו, הממלא כל עלמין. באור הישר יש מקיפים, בנרנח"י יש חיה-יחידה, שני מקיפים (סוד ה-לם של הצלם), ויש פנימיים (הנר"ג,

סוד ה-צ של הצלם, כנודע^{טז}). בכללות, זהו היחס בין יד ימין, המחבבת – מחבק היינו מקיף, מקיף צמוד, לא כמו הסוכה שהיא סובב, שהיא עיגול מעלי – ויד שמאל, שהיא הפנימי.

במושגים של תיקון הנשמה, הפנימי הוא השלב הסופי, בו הנשמה מתלבשת בתוך הגוף, אחרי שלשה גלגולים של מקיף... כל הגלגולים הם אותה נשמה. יש עוד פרט שלא אמרתי: בסוף, כאשר הנשמה שלו תתלבש בתוך גוף, יחד אתה תבואנה כל שלש הנשמות הקודמות ותצטרפנה אליו – הכל יתלבש בתוכו יחד. כאשר רבי חיים ויטאל הוא כבר נשמה בגוף, יש כאן בעצם ארבע נשמות בתוך גוף אחד – הוא ושלש הנשמות שהיה מקיף עליהן. הכל כי בתחלה הוא היה בעמקי הקליפות, מלוכלך, אחוז ברע, וכעת הוא בעל תשובה אמת (בסוד "ונקה"^{טז} לשבים^{טז}), מזל התחתון שממנו יונק אור אמא^{טז}, סוד התשובה משמחה, וד"ל).

דרך בעל התשובה לשליחותו

מתוך כל הנ"ל אפשר להבין שלפני שבעל תשובה יכול להכנס לגוף של עצמו – להכיר

עב ראה לדוגמה שם ש"א ענף ב.

עג קונטרס חסדי דוד אות ב. ובכ"מ.

עד שמות לד, ז.

עה שבועות לט, א.

עו שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

עז ויקרא כג, ת.

שיעור

כתר שם טוב אות כא

זכר ונקבה בתבה

קיצור מהלך השיעור

החל משנת תשע"ט, במשך תקופה ארוכה, לימד הרב בשבתות את הספר כתר שם טוב. מורנו הבעל שם טוב לומד לימודים רבים על תבות התורה והתפלה מסוד תבת נח, והלימוד באות כא הוא על המציאות הכפולה, זכרית ונקבית, שיש בכל תבה, המאפשרת להפוך דין לרחמים. שיעור קצר וקולע.

זכר ונקבה בכל תבה

בכתר שם טוב אות כא חוזר הבעל שם טוב ליסוד עיקרי בחסידות, שתבת נח רומזת לתבות התורה והתפלה: והנה יש בתוך התיבה בחיות שנים זכר ונקבה, חיות מתפרש גם במובן של חיות, כמו שמוסבר על הפסוק "והחיות רצוא ושוב"^א, ובכל תבה יש שני סוגי חיות, כמו שימשיך הבעל שם טוב ויבאר.

האות הזו קשורה למה שלמדנו^ב באות ז על הפסוק במלכים אודות נשות שלמה המלך ש"הטו את לבבו"^ג, כפי שהוא מזכיר כאן: דכתבתי במ"א בשם מורי זלה"ה ביאור פסוק לעת זקנותו של שלמה המלך ע"ה נשיו הטו את לבבו, כי בכל תיבה יש ב' פירושים, א' רחמים בחינת זכר, ב' בחינת דין הנקרא נקבה, וזה שנאמר

נרשם (מהזכרון) ע"י אליעזר שלמה מזרחי. לא מוגה. שבת פרשת פקודי, ב' אדר"ב ע"ט - כפר חב"ד.

א יחזקאל א, יד.

ב שיעור שבת וארא (נדפס בגליון נשאישובעות) תשע"ט.

ג מלכים"א יא, ד.

נשיו הטו את לבבו וכו' ורפח"ח.

באות ז הוא לוקח את הדברים שלב נוסף ואומר שכיון שהכל נברא מתבות התורה, לכן בכל דבר בעולם יש צד זכר וצד נקבה והכפילות הזו היא המאפשרת את הבחירה – "והבחירה נתונה לו להטות לאיזה בחינה שירצה".

למוד בתודעת "משפיע" ולמוד בתודעת "מקבל"

למה מתכוונים בדרך כלל כשאומרים צד של זכר וצד של נקבה? באות שלנו הוא יסביר שהכוונה לדין ורחמים, כפי שמיד נראה, אבל יש הבנה פשוטה יותר – משפיע ומקבל. הרבי מסביר שההבדל בין יהודי לגוי הוא שיהודי הוא "משפיע בעצם" ואילו גוי "מקבל בעצם"^ד.

איך קוראים את התורה כמשפיע ואיך כמקבל? אני יכול ללמוד תורה על מנת להשפיע, כדי ללמד עוד יהודי, כדי לקיים את התורה בפועל וכו', ואני יכול ללמוד את התורה כדי

ד ראה מלכות ישראל ח"א עמ' שכד.

שעשינו, אבל המתקת הדין
בשרשו פירושה לגלות שבפנימיות
כל דין יש רחמים (כנ"ל במשמעות
הרצח של בית דין).

אם כן, בעצם הצדיקים
הופכים את הנקבות לזכרים (על
דרך הנאמר על ימות המשיח
"איש ואיש יולד בה"'). היום
יש בעיה של בלבול זהות. ישנה
תופעה, בעיקר אצל גברים,
שרוצים לשנות את מינם להיות
נשים. לפי מה שראינו, הצדיקים עושים להפך
והופכים את הנשים לגברים...

התכללות הזכר והנקבה

כעת נתבונן – בדרך הרמז – שיש כאן
התכללות אמתית בין הצדדים, הזוגות זכר-
רחמים ונקבה-דין:

זכר רחמים עולה 525, 7 פעמים 75. **נקבה**
דין עולה 221, 13 (**אחד-אהבה**) פעמים **טוב**
(**אחד** בחילוף אטב"ח), מספר השראה של 11
(10 ועוד 11 ברבוע), שלפי הכלל הוא הנקודה
האמצעית של 21 ברבוע (רבוע של סכום שרשי
ההשראה, 10 ו-11), **אמת**. כידוע אצלנו^ה, בדרך
כלל בזוגות מושגים שהם כפולות 13 ו-7 המושג
הזכרי הוא כפולת 13 (גיל בר מצוה, ורמז ל-יג
מדות הרחמים, תכונת הזכר כנ"ל) והמושג הנקבי
הוא כפולת 7 (ספירת המלכות, השביעית, "כל
השביעין חביבין"^ז). אמנם, כאן רואים ההפך,
התכללות בין הצדדים – **זכר-רחמים** הוא
כפולת (7 פעמים **כהן**, השייך בדרך כלל לחסד-
זכר, "כהן איש חסד"^ח, "זכר חסדו"^ט, וכאן הוא

שער הפסוקים וישב; פע"ח שער השבת פ"ד ופכ"ד ושער יו"כ
פ"א. ובכ"מ.

י תהלים פז, ה. וראה תו"א מקץ ד"ה "רני ושמחי" וביאורו
(לז; ג; לח, א"ב).

יא **שערי אהבה ורצון** מאמר "סוד השבע והשלש-עשרה".

יב ויקרא רבה כט, ט.

יג ראה זח"א בהשמות רנו, ב. רנח, ב. זח"ג קמה, ב.

יד תהלים צח, ג.

כאשר בית דין
ממיתים הם
נקראים 'רוצחים
טובים' זהו רצח
מתוך רחמים
על נשמת הרשע,
כדי לפעול תקון
וכפרה לנשמתו

לקבל ממנה ידע או כבוד, שיקראו
לי רבי וכו'. יהודי יכול להיות
משפיע בתורה ויכול להיות מקבל.
למוד מתוך מודעות של מקבל
(כמו גוי) מעורר את 'הגוי אשר
בקרבך' ויכול לדרדר את האדם
לעברות, עד כדי עבודה זרה (כמו
שלמה, שלמרות שלא עבד בפועל
עבודה זרה איפשר ונתן מקום
לעבודה זרה של נשיו^ה). עבודה
זרה היא קודם כל פולחן עצמי.
החטא של שלמה היה מעין פולחן עצמי, 'אני
הכי חכם וכו'.

זכר ונקבה - חסד ודין

כי יש ב' פירושים בכל תיבה, א' בחינת זכר,
רחמים, ב' בחינת נקבה, דין

כל תבה אפשר לקרוא באופן של דין או באופן
של רחמים. לדוגמה, דיין שרוצה להוכיח את
כולם (והלואי שהוא בכללם) קורא את התורה
באופן של דין. אבל אפשר לקרוא את התורה,
אפילו את הדברים הכי קשים בתורה, מתוך מדת
הרחמים. לדוגמה, **רצח** עולה בגימטריא **רחמים**.
מה ההסבר? כמו שנתבאר^י בדין "לא תבערו
אש"^י, שכאשר בית דין ממיתים הם נקראים
'רוצחים טובים'^י. זהו **רצח** מתוך **רחמים** על
נשמת הרשע, כדי לפעול תקון וכפרה לנשמתו.
באותו אופן, כל עונש בתורה הוא בפנימיותו
רחמים.

כך הופכים את התבה מדין לרחמים, כמו
שהוא ממשיך ואומר:

וצדיקים מהפכים מדה"ד למידת רחמים, והבן.
הפיכת מדת הדין לרחמים נקראת "המתקת
הדין בשרשו"^י. אפשר להעזר בגימטריאות, כמו

ה שבת נו, ב.

ו גליון ויקהל תשע"ט במדור טעם מצוה.

ז שמות לה, ג.

ח ראה גם זכר ח"ב צג, ב.

ט ראה שעה"כ קידוש ליל שבת דרוש א; דרושי סוכות ג;

מוכפל ב־7 (הנקבי) ונקבה־דין
הוא כפולת 13, כנ"ל.

ועוד כמה רמזים:

ראשי התבות של זכר־
רחמים הם זר וראשי התבות
של נקבה־דין הם דן (לשון דין).
ברכת דן, "דן ידין עמו"^{טו}, רומזת
לשמשון הגבור^{טז}. לאור זאת,
שמשון הגבור (שהיינו חושבים
שהוא גבר־זכר), המשיח דתהו"^{יז},
הוא בחינת נוקבא, כי הוא שייך
לדן – ראשי תבות דין־נקבה –
ולדין, מהות הנקבה.

לפי ספר התמונה, תמונת
כל אות מורכבת מכמה אותיות

שונות. איזו אות מורכבת מאותיות ז ו־ד? ק.
איזו אות מורכבת מאותיות ד ו־נ? ת. בכל ת
יש ארבע ק, ולדרכנו כאן בכל נקבה יש ארבעה

טו בראשית מט, טז.

טז ראה רש"י שם.

יז ראה בראשית רבה צח, כ ומבואר באריכות בליקוטי
אמרים (לרבי צדוק הכהן מלובלין) אות טז (ובכ"מ בספריו).
וראה גם סוד ה' ליראיו שער שי"ט פ"ו.

היום יש בעיה
של בלבול זהות
ישנה תופעה,
בעיקר אצל
גברים, שרוצים
לשנות את מינם
להיות נשים.
לפי מה שראינו,
הצדיקים עושים
להפך והופכים
את הנשים
לגברים...

זכרים. ת היא אות זוגית (סיום
האלף־בית) ואילו ק היא אות
אי־זוגית (הראשונה באותיות
המאות). כתוב שהאותיות
הזוגיות הן בחינת נוקבא ואילו
האי־זוגיות בחינת דכורא. האות ק
יכולה לרמוז לקדושה או לקליפה
(כמבואר במאמר "באתי לגני").

האות ת גם יכולה להיות תו חיים
או תו מות – כמו שדורשים על
הכתוב ביחזקאל "והתיות תו על
מצחות האנשים"^{יח}, "תיו תחיה
תיו תמות"^{יט}. אם כן, זכר (זד)
כולל ג אותיות זרק (סוד "זרקא
סגול") והנקבה (נד) כוללת ג

אותיות דתן (ואבירם), ביחד – 761, מספר
ההשראה של 20, "לעיני כל ישראל" (סיום
התורה).

ובהכאה, ז פעמים ד עולה 1400 ו־ד פעמים
נ עולה 200 (שביעית של 1400) – ביחד עולה
1600, שלמות של 40 ברבוע.

יח יחזקאל ט, ד.
יט שבת נה, א.

המשך מעמ' 25

גוג עולה "זה", נבואת משה רבינו^א. גוג ועוד
גוג במילוי (גימל וו גימל), גוג במילוי המילוי
(גימל יוד מם למד וו וו גימל יוד מם למד) וגוג
במספר קדמי (סוד כחב"ד, כנועד^ב) עולה 761
– "[אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה] לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל"^ג,
תכלית הבירור של קליפת נגה^ד, סוד פריעת

המילה (מילת הלב), כנ"ל.

ב אותיות ג של גוג בחזקת ה עולות גמר,
כנ"ל. ג־זג כל אות בחזקת ה עולה 8262, אנכי
פעמים אמונה. אמונה עולה ו פעמים טוב (ו
צירופי טוב). נמצא ש־8262 עולה סכות (גמר־
גמר) פעמים טוב!

א רש"י על במדבר ל, ב (ע"פ ספרי מטות).

ב נהר שלום ב, ד.

ג דברים לד, יב.

ד ראה גם עמק המלך תיקוני שבת פ"ז; זהר חי פקודי רכא
(רו, א"ב).

שיעור

תיקון האסתטיקה

"יפת אלהים ליפת"

קיצור מהלך השיעור

חג הסוכות (בו מתחילים להזכיר גבורות גשמים) נמשך עד ז' חשון, בו מגיעים אחרוני עולי הרגל חזרה לביתם (ואז מתחילים לשאול את הגשמים), ובעצם הארת סוכות נמשכת עד חנוכה (שהוא החג דרבנן שיוצא מהארת חג הסוכות שמן התורה, כנודע). החיבור הזה ניכר בקשר בין תיקון שבועים האומות שיוצאות מזרעו של נח, בדגש על צאצאי יפת, אשר נתקן כאשר הוא נספח לשם, להפטר שבת חול המועד סוכות, העוסקת בתכלית של מלחמת גוג ומגוג (שמביאה את התיקון הסופי). ה'ציוץ' שלפנינו מעמיק במבנה הפנימי של יחוס יפת, באופן בו האסתטיקה של יון - שהיא־היא "יפיותו של יפת" - באה לידי תיקון (בפרט בסוכות ובחנוכה) וגם בעימות־הבירור הסופי עם גוג.

תיקון יפת

"בְּנֵי נֹחַ שֵׁם חָם וְיֶפֶת"^א.

שם חם ויפת - צדיק, רשע ובינוני - קדושה, שלש קליפות הטמאות וקליפת נגה.^ב
 "בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֵר וּמִגֹּג וּמְדֵי וְיוֹן וְתָבֶל וּמִשְׁכָּן וְתִיֶרֶס"^ג. **ליפת** (העולה 490, י"ז 7 ברבוע) יש שבעה בנים, כנגד ז"ת מחסד עד מלכות לפי הסדר, ודוק:

רשימת הרב (ציוץ). י"ט תשרי תשפ"ו.

א בראשית י, א.

ב עיקר התיקון שייך תמיד לממוצע, להכריע את הנטיה (האנטורפית) לרדת אל הרע ולחבר אותו לטוב (וכאשר הממוצע נכלל בקדושה, הרע הגמור בטל ונעלם) - וראה באורך תניא פל"ז - וממילא מובנת ההתמקדות בתיקון יפת ודוק.

ג שם פסוק ב.

גבורה
מגוג

חסד
גמר

תפארת
מדי

הוד
תבל

נצח
יון

יסוד
משך

מלכות
תירס

נוי יון

הפטרת שבת חול המועד סוכות פותחת
 "בְּיָוִם בּוֹא גֹגִ'".

גוג הוא מלך ארץ מגוג – "גֹּג אֶרֶץ הַמְּגֹג
 וְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁן וְתָבֶל"^ה. מגוג-משך-תבל הם
 שלשת בני יפת שכנגד שלש הספירות גבורה-
 יסוד-הוד, כנ"ל.

יון, הבן הרביעי, האמצעי, של יפת – הנצח
 של יפת – כולל את כולם, וכמו שפרשו חז"ל
 על ברכת נח ליפת: "יַפֶּתְךָ אֱלֹהִים לְיִצְחָק וְיִשְׁכָּן
 בְּאֶהֱלֵי שָׁם"^ו – "יפיפותו של יפת [דהיינו השפה
 היונית] יאה [ראויה לשכון] באהלי שם [להכתב
 בה ספר תורה]"^ז!

השפה היונית היינו כללות תרבות יון –
 סוד הנפש השכלית (יפת), הממוצע בין הנפש
 האלהית (שם) לנפש הבהמית (חם).^ח
 אותיות יון למפרע הן נוי, לשון היפי של
 הנצח, כידוע בכוונות חנוכה א'.

בירור הנוי בסוכה

והוא סוד נוי סוכה:

חג הסוכות הוא זמן הבירור של חוש
 האסתטיקה, הלבוש של חכמת יון^י (סוד היחס
 מוצא-החן ביותר – "חתך זהב"^{יב} – כרמוז בכך
 ש"יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם" עולה

1870, 34 פעמים 55, וד"ל^ט). ומבואר בחסידות^{טו}
 שהלבוש נמשך מהאור המקיף הנעלם של
 המתלבש בו, וד"ל.

סוכה במילוי, סמך זו כף הא, עולה רחל,
 "וְרַחֵל הֵיטָה יַפֶּת תֹּאֵר וַיַּפֵּת מִרְאָה"^{טז}. "יַפֶּת"
 היינו יַפֶּת בן נח (חן – "אשת חן"^{יז}) – "יפת
 אלהים ליפת".

238 (רחל, סוכה במילוי) עולה סוכה ועוד
 (אותיות המילוי של סוכה) 147, שנות חיי יעקב^{יח},
 ברזוגה של רחל (יעקב עצמו עולה 182, סוכה-סוכה
 – "וַיַּעֲקֹב נָסַע סִפְתָּה... וְלִמְקָנָהּ עָשָׂה סִפְתָּה"^{יט}).

תיקון גמר

והנה, גמר הוא הבכור-החסד של יפת
 (בסוד "לִלְאֵל [לְחֶסֶד אֱלֹהִים] גִּמְרָה עָלֵינוּ"^{כא}), ולו
 זיקה מיוחדת ליפיפותו של יפת (תירס – פרס
 – הוא המלכות של יפת, כאשר "נעוץ סופן
 בתחלתן"^{כב} – גמר-תירס עולה 913, בראשית,
 בשביל הבירור של גמר-תירס, וד"ל).

גמר עולה 243, 3 בחזקת 5 (סוד אברם,
 כמבואר בכתבי האר"י^{כג}, "אברם הוא אברהם"^{כד}).
 יש 9 פעמים "גמר" בתנ"ך^{כה}. 9 פעמים 243
 עולה 2187, 3 בחזקת 17!
 חוץ מגמר בן יפת יש עוד גמר בתנ"ך: "גִּמְרָה

יד 34 ו-55 הם שני מספרים עוקבים בסדרת מספרי
 האהבה (המוכרת בשם סדרת פיבונצ'י) שהיחס ביניהם
 הוא חתך זהב. ראה עוד ברכות בחשבון בראשית מבוא
 לגימטריא (עמ' לד ואילך), ובכ"ד.

טו ראה מאמרי אדה"ז הקצרים עמ' שמו. ובכ"מ בדא"ח.

טז בראשית כט, יז.

יז משלי יא, טז.

יח בראשית מז, כח.

יט שם לג, יז.

כ תהלים נב, ג.

כא שם נז, ג.

כב ספר יצירה פ"א מ"ז.

כג ראה לדוגמה ע"ח שכ"ד פ"ו (מ"ק).

כד דברי הימים א, כז.

כה בראשית י, ב; שם פסוק ג; יחזקאל לח, ו; והושע א, ג;
 תהלים יב, ב; שם נז, ג; שם עז, ט; דברי הימים א, ה; שם
 פסוק ו.

ד יחזקאל לח, יח.

ה שם פסוק ב.

ו בראשית ט כז.

ז רש"י מגילה ט, ב ד"ה "יפיותו".

ח ראה מגילה ט, א.

ט מגילה ט, ב.

י לקו"ת בחקתי מז, ג; מאמר ד"ה "חביבין ישראל" תרע"ו.

יא ראה הנרות הללו מאמר "שמונת פני היפי".

יב ראה עוד הנרות הללו נר רביעי (ואיחוד התורה והמדע
 במסגרת בעמ' 216-217).

יג ראה שיעורי אור לכל תמוז תשע"ג וכ"ז תשרי תשע"ט.

בכחו יתברך^{לד}, כמ"ש "וּמַל הוּי' אֱלֹהֶיךָ אֶת לִבְכָּךְ וְאֶת לִבְּבִירְךָ וְגו'"^{לח}.

גוג הנו החלק הרע של קליפת נגה, מקור היניקה, המשכת חיות וקיום לקליפות הטמאות לגמרי. אך ביון יש חלק טוב של נגה (בגימטריא חן), חן-אמת היוצא מ"שקר החן" ("פיתרון האור מן החשך"^{לט}, מתוך החשך עצמו^מ), כנודע בסוד "שְׁקֵר הַחֵן וְהַכֵּל הַיָּפִי אֲשֶׁר יֵצֵאת הוּי' הִיא תִּתְהַלֵּל"^{מא} בחן וביפי שלה^{מב}. על חלק טוב זה (חן-אמת של יון) נאמר "יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם" – העלאת הטוב שבנגה (יפת) להכלל בעצם הקדושה (שם).

תיקון גוג

גם בגוג (ששמו בבחינת 'חן', סימטרי – ג'ו-ג, כאשר ו עולה ג, אמצע התבה שוה לראשה וסופה) יש חלק טוב (הגם שעיקר-רובו החלק הרע של נגה, כנ"ל), ועל כן עתיד להנתן לקבורה^{מג} (שהיא בידור סופי, כמבואר בקבלה^{מד}), כמבואר כל זה בדא"ח^{מה}.

גוג (12) ועוד **גוג** ברבוע פרטימ^{מו} (54), ששוה גם **גוג** בהכאה פרטית^{מז} עולה **יון**.

גוג ומגוג עולה 70, כללות שבעים אומות העולם – "שִׁבְחָהוּ כָּל הָאֲמִים"^{מח} ("כִּי גָבַר [גמר] עֲלֵינוּ חֲסִדוֹ וְגו'"^{מט}).

המשך בעמ' 20

לח דברים ל, ו.
לט קהלת ב, יג.
מ זהר ח"ג מז, ב.
מא משלי לא, ל.
מב ראה חידושי מהר"ם שיף לכתובות יז, א; תו"ח ויצא לג, ב; עבודת ישראל ויצא ד"ה "ורחל היתה יפת תאר". לקו"ש ח"ד עמ' 1232; ח"ט עמ' 85 הערה *31; חכ"ט עמ' 262 והערה 118.
מג יחזקאל לט, יא יצא.
מד ראה שער הפסוקים שופטים.
מה ראה עבודת הלוי הפטרת שבת חול המועד סוכות, "ביום בוא גוג".
מו **ג'ו-ג**, כל אות ברבוע.
מז **ג** פעמים ו פעמים **ג**.
מח תהלים קיז, א.
מט שם פסוק ב.

בַּת דְּבָלִים^{כו}, אשה זונה (שהיתה "אִשֶּׁת יִפֹּת תֹּאֵר"^{כז}, סוד הברור של "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ"^{כח}, וד"ל), שעל פי הדבור נשאה להושע בן בארי הנביא.

והנה, "**בת דבלים**" עולה **גמר-גמר**, בגימטריא **סכות**. נמצא ש"**גמר בת דבלים**" עולה **גמר-גמר-גמר**, 729 (זך ברבוע), 3 בחזקת 6!

אם כן, רמוז כאן **שחג הסכות** (בגימטריא "**שכינה ביניהם**"^{כט}) הוא זמן התקון של נשמת גמר בת דבלים (על ידי שרש נשמת הושע בן בארי, סוד שמחת בית השואבה – "וּשְׁאָבְתֶם מֵיָם [מבאר] בְּשִׁשּׁוֹן מִמַּעֲיָנִי הַשְּׁוֹעָה [הושע]"), וד"ל.

מילה ופריעה

סכה בגימטריא פה ובגימטריא **מילה**.

והנה, במצות מילה יש מילה ופריעה^{לא}.

המילה היא חיתוך העור הגס, שלש הקליפות הטמאות לגמרי (בחינת גמר), היינו בחינת חם בן נח, חממות תאות המשגל (כמו חם בתבה^{לב}...). בעבודת האדם היינו "וּמַלְתֶּם אֶת עֶרְלַת לִבְכֶּם"^{לג}, פעולת האדם מכח עצמו^{לד} (בעזרת השי"ת).

אך הפריעה, עליה נאמר "מל ולא פרע כאילו לא מל"^{לה}, דהיינו הסרת הקרום הדק (השקוף יחסית, הלא-מודע, "העלם הרע"^{לו}), תכלית הברור של קליפת נגה^{לי}, אינה בכח האדם אלא

כו הושע א, ג.
כז דברים כא, יא.
כח שם פסוק י. ראה לקו"ת כי תצא ד"ה "כי תצא" הראשון (לד, ג ואילך) ובעיקר ד"ה "כי תצא" השני (לה, ג ואילך) וביאורו (לו, ג ואילך). וראה שיעור ב' אלול תשנ"ט ובמעין **גנים** כי תצא, ושיעור ח' אלול תשע"ט.
כט סוטה יז, א.
ל ישעיה יב, ג.
לא רמב"ם הלכות מילה פ"ב ה"ב; שו"ע יו"ד רסד, ג.
לב סנהדרין קה, ב.
לג דברים י, טז.
לד תניא אגה"ק ד.
לה שבת פ"ט מ"ו.
לו ראה דרך חיים שער התשובה פ"ה.
לז שער המצוות לך לך ג, הגהות מהר"ח"ו לזהר ח"ג קסג, א; קהלת יעקב ערך 'פריעה'.

מבריאה לבחירה

קיצור מהלך השיעור

בפרשת בראשית קראנו על יצירת האדם, וחטאו שבא בעקבותיה, ובפרשת נח אנו קוראים על כשלון האדם ועל ההתחשבות בכך שיצר לב האדם רע מנעוריו. שיווי המשקל בין היצירה האלקית לבחירה האנושית מתווה דרך, שנראית כמתדרדרת בעולמות, אך היא העתידה להביא בסופו של דבר לתיקון העולם ומימוש מטרת הבריאה - לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. 'ציוץ' מיוחד, מעורר התבוננות ומחזק בעבודת ה' יתברך.

מיצירה לבחירה

את נקודת ה"בראשית" של כל אחד, נקודת המוצא שלו כשיוצא מרחם אמו (היינו סוד המזל שלו, גילוי שרש נשמתו האלקית¹). אך באותו רגע הוא מעניק לאדם בחירה חפשית (היינו סוד היצר הרע שניתן בו מאז שננער לצאת ממעי אמו² - תרגום 'בחד' רבוב המקומות הוא משער 'רע', לשון רצון³), מכאן והלאה על האדם לעצב לו דרך בחיים (הכל תחת העינא פקחא של השגחתו הפרטית יתברך⁴).

"היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם"

הפסוק אומר: "היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם"⁵. ה'שער' של "היצר" הוא צר, ר"ת

השי"ת נקרא "יוצר בראשית", כמו שאנו אומרים ב"מודים דרבנן" (שעיקרו "מודים אנחנו לך... על שאנו מודים לך"⁶): "מודים אנחנו לך שאתה הוא הוי' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל בשד יוצרנו יוצר בראשית..."⁷. ובפרקי היכלות מצאנו: "כל היודע שיעורו של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן העולם הבא"⁸. היינו סוד "שעור קומה", שהוא כמנין [גדול אדונינו] **ורב כח**⁹ (בגימטריא רלו כו¹⁰ - העולה גם **לב צדיק**¹¹ - כנודע¹²). ויש לפרש: "יוצר בראשית" - הקב"ה יוצר

רשימת הרב (ציוץ). ב' אלול תשפ"ה.

א סוטה מ, א. ראה תורת שמואל תרל"ד עמ' רכב; סה"מ תרנ"ח עמ' קסז. ובכ"מ בדא"ח; **וכמטמונים תחפשה** ח"א עמ' קלז.

ב סוטה שם. וראה גם ברש"י שם ד"ה "על שאנו מודים לך".

ג מדרש "שעור קומה". הובא בע"ח שמ"ב פ"ב.

ד תהלים קמז, ה.

ה יחזקאל יג, ב; משלי טו, כח.

ו ראה תורת שמואל תרל"ח ד"ה "גדול אדונינו כו' שיעור קומה"; **אדמה שמים ומהם** מאמר "עולמים עולים" הערה כז.

ז ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד עמ' אלקסט ואילך. וש"נ.
ח רש"י על בראשית ח, כא (וראה גם סנהדרין צא, ב).
ט ראה ספר השרשים לרד"ק ערך 'רעה' בסופו.
י ראה הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קעט ואילך, וש"נ. וראה גם רשימה "השגחה פרטית" (לקו"ש ח"ח עמ' 277 ואילך. וש"נ).
יא תהלים לג, טו.

עולם הבריאה רובו (ככולו) טוב^{יט}, היינו שעיקרו רק "ברא אלהים", ללא שיתוף האדם (שרק עתיד להופיע בסיום מעשה בראשית – "מגיד מראשית אחרית"^כ).

עולם היצירה הוא חצי טוב וחצי רע^{יט}, היינו חצי ה' וחצי האדם. ה' יוצר בראשית, את

נקודת המוצא של האדם כנ"ל, אך עבודת עידון המדות, אהבה ויראה, בעבודתו ית' מוטלת על האדם (שלו בחירה חפשית, תופעה מובהקת של עולם היצירה, עולם היצרים השקולים זה כנגד זה^{כא} – "את זה לעמת זה עשה האלהים"^{כב}).

עולם העשיה רובו רע^{יט}, היינו שרובו פעולת האדם (כאשר "משמים הביט הוי'... ממכון שבתו השגח"^{כג} על האדם, לשמרו ולעזרו^{כד}), שרק הוא, האדם, יכול לתקן את המעוות (לא רק לבחור בטוב ולא ברע^{כה}, אלא לגלות כחות עצמיים של מס"נ^{כו}, "אף עשיתיו"^{כז}, גילוי היחידה שבנפש, דוקא בעולם הזה התחתון^{כח} שאין תחתון ממנו^{כט}).

עולם העשיה רובו רע, היינו שרובו פעולת האדם, שרק הוא, האדם, יכול לתקן את המעוות

צדיק-דשע.

סתם "יצר" הוא יצר הרע, אך יש גם, כמובן, יצר טוב – רק שהיצר הרע 'גדול' מהיצר הטוב ב-יג שנים^{יב}.

אכן, ברגע הלידה, "משביעין אותו תהי צדיק כו"^{יג}. "היצר" – יוצר בראשית – משביע (לשון שובע^{יד}) את היהודי מרגע לידתו

בכחות נפש אדירים להיות צדיק, על אף יצרו הרע הגדול והתקיף מיצרו הטוב.

אותם כחות הם קודם כל כדי שהיהודי יוכל לקיים "יַחַד לְבָבָם", על דרך "ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך"^{טו} – שהיהודי, על ידי שמחה וחדוה ("יחד"^{טז}), יזכה לעבוד את השי"ת בדחילו ורחימו ("לאהבה וליראה את שמך").

אך לשם כך, צריך היהודי להיות "המבין אל כל מעשיהם", לערוך (במח תבונתו) חשבון נפש המביא לידי תשובה ("ולבבו יבין ושב"^{יז}), לתקן את כל מעשיו בפועל ממש.

בריאה יצירה עשיה

"בראשית ברא אלהים" היינו בריאת עולם

הבריאה.

"יוצר בראשית", "היצר גו", היינו יצירת עולם

היצירה.

"המבין אל כל מעשיהם" היינו תיקון עולם

העשיה^{יח}.

יב ראה זהר ח"א קעט, ב.

יג נדה ל, ב.

יד סה"ש תש"ד עמ' 50. ובכ"מ.

טו ברכות ק"ש של שחרית, ברכת "אהבת עולם".

טז אשא עיני מאמר "סוד הנשימה: חדוה" עמ' קעט הערה יג. ובכ"מ.

יז ישעיה ו, י.

יח וראה בראשית רבה יא, ו (ובכ"מ); פסיקתא רבתי ו; זהר ח"א מז, ב.

יט ע"ח שמ"ג בהקדמה. ובכ"מ.

כ ישעיה מו, י.

כא ראה לדוגמה **הטבע היהודי** מאמר "התפלה המתמדת" פ"ה.

כב קהלת ז, יד.

כג תהלים לג, יג"ד.

כד קידושין ל, ב: "אמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, שנאמר 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו, שנאמר 'אלהים לא יעזבנו בידו'".

כה דברים ל, יט.

כו ראה לדוגמה תניא פ"ח.

כז ישעיה מג, ז.

כח בסוד "אמצאך בחוך" (שה"ש ח, א) – מציאת מקיף היחידה שבנפש דווקא מחוץ לאדם, במציאות התחתונה, כנועד (ראה לקו"ח ברכה צח, ד ואילך).

כט תניא פל"ו.

הסיפור החסידי

רבי קלונימוס קלמיש מפיאסצנה | ה"אש קודש"

רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפיאסצנה, נולד ב"ד בתמוז תרמ"ט לרבי אלימלך שפירא ולרבנית חנה ברכה, מצאצאי המגיד מקוז'ניץ ורבי אלימלך מליז'נסק. התייתם מאביו בילדותו וגדל אצל סבו, האדמו"ר מחנטשין. בגיל שש־עשרה נישא לרחל חיה מרים בת רבי ירחמיאל משה הופשטיין מקוז'ניץ, וממנו קיבל את יסודות תורת החסידות. לאחר פטירת חותנו הוכתר לאדמו"ר מפיאסצנה ולימים גם לרבה של העיירה. בספריו הנחיל דרך חינוכית המשלבת התלהבות חסידית עם אחריות אישית, אהבה, והקשבה לנפש. גם בחצרו הדגיש עבודת הלב, פיתוח אישיות רוחנית וחיבור חי לתפילה ולחיים. בגטו ורשה המשיך לדרוש ולחזק את חסידיו, ובתנאי הרעב והאימה העלה על הכתב את דרשותיו, שיצאו לאחר המלחמה בספר אש קודש. עלה השמימה בסערה ד' בחשוון תש"ד במחנה טרוניקי.

המנעול. מהאופנוע ירד קצין גרמני שכיוון את נשקו בצעקות. כולם נצמדו לרבי, הקצין הבין מי הוביל את החבורה ורץ עם הנשק לכיוון הרבי, אך ככל שהתקדם איבד את בטחונו...לבסוף הוריד את נשקו ורק צעק "מה יהודים עושים כאן באמצע הלילה". החבורה התפזרה במהירות.

הגרמנים העבירו את היהודים במפעלים, עד שמיצו את כוחותיהם והעבירו אותם להשמדה. הרבי נלקח לעבודה בבית־חרושת לנעליים בשירות הצבא הגרמני. אורו חדר גם לליבותיהם של הגוים, ומנהל העבודה הגוי קלט שהוא "יהודי טוב" והחליט לשמור עליו ועל חבורתו. כאשר באו הנאצים לקחת קבוצה להשמדה, המנהל אמר שחבל לקחת אותם כי הם עובדים טוב, ובמשך כמה חודשים היתה החבורה עובדת ועסוקה בעבודת השם סביב הרבי. יום אחד המנהל נעדר, והגרמנים הגיעו ולקחו את חבורת הרבי למחנה השמדה ליד לובלין. למחרת הגיע המנהל לבדוק מה שלום "היהודי הטוב", וגילה שהרבי וחבורתו נלקחו. המנהל החליט להסתכן ולנסות להחזיר את הרבי למפעל, ובעזרת תעודות־מעבר של עובד בשירות הרייך הגיע עד המחנה. שם ראה חבורת יהודים שהיו כבר בדרכם להריגה. הוא זיהה שזו החבורה "שלו", ושאל אותם: "איפה היהודי הטוב?" החסידים נבהלו לראות שהרבי לא ביניהם. "הרנע הוא היה כאן", אמרו

סיפר ר' ישראל קיהן, חסידו של רבינו: חג השבועות בגטו וארשה. יהודים שבורים ורצוצים מתחבאים במרתפים ותחת הריסות של בתים, ולפתע עוברת שמועה על מרתף מסוים שבו הרבי עורך את שולחנו ('מיש'). היהודים מתאספים, לאחר כמה ניגונים הרבי מדבר בדבקות על מתן תורה שמתחדש בכל שנה, וגם בשנה זו, וכאילו אין עולם שחרב בחוץ, הרבי עסוק בהכנות לגילוי תורה חדשה.

לפנות בוקר, החל הרבי לדבר על הטבילה במקוה בשבועות, טבילה המכנינה אותנו לתורה החדשה. להפתעת החסידים, הרבי פונה ליציאה מהמרתף כוונה להגיע למקוה ולטבול... המקוה היה נעול ובמרחק לא קטן, וההליכה ברחוב היתה סכנת חיים גמורה: הנאצים לא התירו ללכת יחד ביום, ובליילה אסורה ההליכה בכלל. החסידים התחננו לרבי שלא יצא, אך הרבי בשלו... לא היה אפשר לעמוד בדרכו, והרבי שהיה כולו לזהם יצא ללא מורא. החסידים שראו את הבטחון הגדול והאמונה היוקדת הצטרפו לרבי.

חרש ובמהירות הגיעו למקוה, הרבי פתח את הדלת, נכנס בזריזות, טבל ועלה. חסיד נוסף הספיק לקפוץ למים כשלפתע נשמע אופנוע מתקרב. היה ברור שהמוות מגיע, וזה עניין של שניות לקבל את התורה בשמים... הרבי הספיק לצאת ולסגור את

שהפקירה את עצמה.

והנה, אומר המדרש, עם ישראל שיצא ממצרים כלל את כל שלושת המצבים של גירות־שבויה־משוחררת: עם ישראל נבדל מהעמים והפך לעם היהודי בתהליך של גיור; עם ישראל יצא מהשבי במצרים, בו היה תחת שליטת אדונים זרים; עם ישראל השתחרר מבית עבדים ביציאת מצרים. לכן נדרשה הבחנה של שלושה חודשים עד לחתונה הגדולה במתן תורה.

חתונה חדשה

כמובן, הדימוי הזה דורש הסבר נפשי־פנימי. שהרי, מתן תורה אינו חתונה גשמית בה צריך לברר את מעמדם של הילדים, והחתן העליון יודע בדיוק את מצבה של הכלה! ברור אפוא שחודשי ההבחנה בעצם מתארים תהליך שינוי נפשי שעובר עליו, הכלה, בתקופה שמאו יציאת מצרים ועד מתן תורה — תהליך שאפשר וצריך לחזור עליו באופן אישי ולאומי בכל שנה ושנה. במבט כזה ההכנה למתן תורה, היא בעצם הוודאות של האדם כי התנקה מכל ההשפעות הזרות והשליליות להן היה חשוף קודם לכן, והתנקות זו היא בעצם התהליך המשולש של גיור־פדיון־שחרור: היציאה מהתרבות הזרה בה חי האדם עד כה מתוך **רצון** והשתייכות טבעית היא **גיור**. ההיחלצות מאותם יצרים, תאוות והתמכרויות שהאדם חש כי הוא **שבויה־אנוס** בידיהם היא **פדיון** מהשבי. הפסקת **ההיגררות** אחרי כל צו אופנה או רוח חולפת הוא **שחרור** ממנטליות עבדותית בה האדם מופקר לכל רוח בשל העדר כבוד עצמי. רק בתום שלושה חודשים מגיעים לוודאות שאכן תהליך הגיור־פדיון־שחרור הצליח וניתן להוליד פירות רוח חדשים מתוך החתונה החדשה.

בעל ה"אש קודש", שהקדיש את כל חייו לפדיון יהודים מן התרבות הזרה שפשתה טרם המלחמה ומן היאוש שחלחל בהם במהלכה, היה חופשי לגמרי מכל השפעה שהיא — אפילו על גופו הקדוש. כך שכאשר באו הרשעים להמית אותו, כבר התאחד בעצמו עם בוראו, לו השתוקק תמיד ככלה לחתונה.

בתמיהה. בעולם משתאים, הגיעה הפקודה והחבורה התקדמה אל המוות כשהרבי אינו בתוכם...

כשסיים ר' ישראל את הסיפור אמר: "שכל אחד יחשוב מה שהוא רוצה". אחד השומעים לא התאפק ושאל "ומה אתה חושב שקרה?". ר' ישראל שתק ואז פרצו דמעות מעיניו. בקול רועד אמר "מי שהכיר את הרבי יודע שהרשעים לא יכלו לפגוע בגופו הקדוש, הוא ודאי עלה בסערה השמימה".

מה פשר מסירותו המיוחדת של הצדיק לטבילת ליל שבועות, והאם יש קשר בינה לבין ההסתלקות המופלאה לה זכה?

במדרשים ובחסידות משווים את שבעת השבועות של ספירת העומר, לספירת שבעה נקיים של אשה הנטהרת לבעלה. טבילת החג המיוחדת, היא ההטהרות של הכלה — עם ישראל — לקראת יום החתונה עם הקדוש ברוך הוא.

אך למעשה, לא רק שבעה יש כאן, אלא גם שלושה — שלושה חודשים (גם אם לא שלמים) החולפים בין ניסן, החודש הראשון בו יצאנו ממצרים, וסיון — החודש השלישי בו נתנה התורה. אחד המדרשים מסביר זאת, תוך דימוי מפתיע להלכה הנוגעת לנישואין:

ישנם מצבים מיוחדים בהם קובעת ההלכה כי על אשה להמתין שלושה חודשים לפני שתוכל להינשא לבחיר ליבה, כדי לדעת בוודאות שהילדים שיוולדו לה הם אכן בניו, שנוולדו מתוך אהבה קדושה "כדת משה וישראל". שלושה חודשים הם התקופה במהלכה ניתן לזהות באופן מובהק הריון, ולאחר שלושה חודשי הבחנה ניתן לדעת בוודאות כי לא היה הריון שקדם לחתונה. מתי נדרשת התקופה של חודשי ההבחנה? גיורת — כאשר אשה התגיירה, עליה להמתין שלושה חודשים כדי לוודא שהילד שנוולד אכן נהרה לאחר הגיור; שבויה — כאשר אשה הוחזקה בשבי, והיתה נתונה לחלוטין לחסדיהם של שוביה, יש חשש כי נאנסה ועליה להמתין שלושה חודשים מיום פדיותה מהשבי; ומשוחררת — כאשר אשה היתה שפחה והשתחררה עליה להמתין, משום שבתקופה זו היא היתה במעמד אישי כה נמוך עד כי יתכן

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

כל הכבוד לשמאל!?

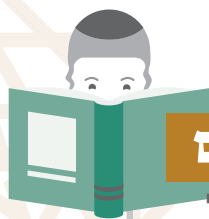
הופתעתי לקרוא את דברי הרב ב"נפלאות" גיליון "בראשית": "יש לומר: כל הכבוד לשמאל! מה שעניין אותם זה רק דבר אחד - שחרור החטופים מתוך טבע יהודי פשוט של 'ואהבת לרעך כמוך'!". נכון שאצל השמאל היחיד קודם לכלל, והעכשיו קודם למחר, אבל לא היה שום רושם שרק הדאגה לחטופים מניעה אותם. הרושם שלי שהדבר היחיד שמעניין את השמאל הוא הפלת ממשלת הימין והאמונה, ורצון למדינת כל אזרחיה, והם מעדיפים את הפרט על הכלל ואת המיידע על ההמשך. יתכן שבעומק יש להם כוונה טהורה שלא מודעת להם, אבל הרב הציג זאת באופן מוחלט וגורף, וזה אינו מובן.

מענה:

הדברים שפורסמו הם בקצרה. ראשית ועיקר, מה שדובר על "השמאל" אין הכוונה למנהיגי השמאל (שהעיקר אצלם להפיל את ממשלת הימין וכו'), אלא ה'עמך' הנסחבים אל השמאל, רובא דרובא של מצביעי השמאל, שאינם 'מתוחכמים' עד כדי להכנע לאויב לכתחילה לשם השגת מדינת כל אזרחיה, ח"ו! אלא שומעים השכם והערב על החטופים המסכנים, אחיהם ("כל ישראל אחים"), ובאמת מתעוררת אצלם הנקודה

הפנימית של אהבת ישראל. כמובן שבמודעות של תורה ומצוות יש עוד חשבונות, ויחסים נכונים בין הכלל לפרט, אבל צריך לדון לכך זכות גם את השמאל, ולומר שהדאגה שלהם היא "ואהבת לרעך כמוך" ביחס לפרט, בלי שום חשבונות. יש בזה נקודת אמת: חיי יהודי מעל הכל ("כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הצייל עולם מלא"), כמו שאני זכאי לחיות כך "ואהבת לרעך כמוך, כמוך ממש". העניין של שלמות הארץ נראה להם לא שייך, לא ריאלי וממילא לא רצוי כעת, והדבר הכי חשוב הוא חיי הפרט, הדבר היחיד שאפשר להשיג היום (במדה מוגבלת). הדברים באמת לא פשוטים. תפיסת העולם הנכונה, לפי תורת אמת, היא ודאי להמשיך להלחם בכל הכח, "ארדף איבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם", כאשר העיקר הוא טובת הכלל, להכניע ולמגר את האויב ולחסל את האיום הבטחוני (דהיינו לכבוש את כל חבל עזה, לחסל את כל חברי ארגוני הטרור, הגירה מאסיבית של כלל האוכלוסייה, והתיישבות יהודית), וכך להביא שלום ובטחון-אמת גם לכל פרט. אכן, לשם כך נדרשת מנהיגות אמת, חזקה ובוטחת בה', הדוגלת בשלמות התורה, העם והארץ, ואיננה נכנעת ללחצים המופעלים ע"י (ראשי) אומות

העולם. אם רק נרצה, אין זו אגדה, אך המכשול העיקרי הוא בתוכנו, המאבק הפנימי בין הפלגים בעם. בכלל, 'הראש השמאלי' נוטה להיות מפוכח וריאלי (ביחס להישגים האפשריים כעת) והימין נוטה לדמיונות מתוך אמונה בחזון רחוק (בסוד "נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ"). במצב הנוכחי, מנהיגי השמאל מבינים שממילא לא יהיה נצחון מוחלט ואמתי (אלא שזה גופא נעשה באשמתם, ובאמת באשמת כולנו), ולכן הם מעדיפים להגיע להישג זמני (השבת החטופים עם הסכם כלשהו). אנשי השמאל מפוכחים יותר ביודעם ברור שהמאבק האמיתי אינו בין יהודים לערבים, אלא בין יהודים ליהודים, בין שתי תפיסות עולם (בין אנשים "נורמליים" לאנשים "פרימיטיביים"), ובזה הם נתונים. לעומתם, רבים בימין נתונים באשליה שהמלחמה בערבים מתוך מסירות נפש (אמתית) היא חזות הכל, ואינם מבינים שהמלחמה האמתית היא נגד תפיסת עולמם של ראשי השמאל. את מלחמת-האחים הזו (שברוך ה' לא הגיעה לנשק חם) יש לפתור מהשרש, מתוך אהבת ישראל אמתית ומתוך זיהוי נקודות האמת שבכל צד.

אָנֹכִי וְהַיְלָדִים

הַמָּדוּר לִילְדֵי יִשְׂרָאֵל

!!עֵקֶה פֶּעַל דְּבָרָנוּ!

אִפְשָׁר? יֵשׁ לָכֶם אִיזוֹ עֲצָה בְּשִׁבְלִי?
הָאֻמָּת הַיָּא שָׂזוּ בַּעֲיָה לֹא רַק שֶׁל
יְלָדִים. אַדְמוֹ"ר הַזֶּקֶן מְקַדֵּשׁ לָכֶן פֶּרֶק
בְּסֵפֶר הַתְּנָ"א, אֲזִי אֲנִי מְקַנָּה שְׁנוּכַל גַּם
אֲנַחְנוּ לְהַעֲזֹר בּוֹ.

בְּפִתְעָת פֶּעַל אֲדָרָה בִּנְיָוִין

בְּשִׁבּוּעַ שֶׁעָבַר חֲזָרוּ אֵלֵינוּ, יִשְׁתַּבַּח
שְׁמוֹ, לְאַחַר שְׁנָתִים אַרְבָּוֹת וְקִשּׁוֹת
אַחֲרֹנִי אַחֲיָנוּ הַחֲטוּפִים. הַסְּפוּרִים
שֶׁכָּבַד הַסְּפָקָנוּ לְשִׁמְעַע מֵהֶם מְסַמְרִי
שָׁעָר, אֶת חֲלָקִים וְדָאִי שְׁמַעְתָּם. הַתְּנָאִים
הַקָּשִׁים בָּהֶם שָׁהוּ, הָעֲנוּיִים, הַהֲרַעְבָּה
הַיַּחֲסָה הַמְּשָׁפִיל. יַחַד עִם זֹאת שְׁמַעְנוּ
גַּם דְּבָרִים מְפִלְאִים. שְׁמַעְנוּ עַל גְּבוּרָה
עֲלָאִית וְעַל תַּעֲצוּמוֹת נֶפֶשׁ שֶׁהֵם גָּלוּ.
כְּמָה מֵהֶם סִפְרוּ שֶׁהֲרַעְשִׁים הָאֲרוּרִים
הָאֵלוּ הִצִּיעוּ לָהֶם לְהַמִּיר אֶת דָּתָם
וּלְהַתְּאֲסֵלם תַּמּוּרַת הַטְּבוֹת וְהַקְּלוֹת
בְּתַנְאֵי הַשָּׁבִי, אֲבָל הֵם כְּמוֹכֶן סָרְבוּ לָכֶן.
מָה שְׁמַעְנוּ הוּא שֶׁלֹּא מְדַבֵּר דּוֹקָא
בִּיהוּדִים שֶׁהִקְפִּידוּ עַל קִיּוּם מִצְוֹת.

שְׁלוֹם יְלָדִים!
בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית נוֹהֲגִים
לְהַכְרִיז בְּקוֹל אֶת הַפָּסוּק "וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ
לְדֶרְכּוֹ". לְאִיזוֹ דֶּרֶךְ? כָּבֵד כְּמַעַט חֲדָשׁ
יָמִים שְׁאֲנַחְנוּ בְּרַצָּף אֲרֹךְ שָׁל חֲגִים –
רֵאשׁ הַשָּׁנָה, עֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה, יוֹם
כְּפוּר, סְכוּת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה. אִין רָגַע שֶׁל
מְנוּחָה. כָּעֵת, לְאַחַר שֶׁכָּבוּ הַרְמָקוּלִים
שֶׁל הַתּוֹמָרַת בְּהַקְפּוֹת הַשְּׁנִיּוֹת נוֹתַרְנוּ
עִם שְׁקֵט מַחְרִישׁ אֲזֻנִּים...

וְאֲזִי, לְמַחֲרַת אֶסְרוּ חֵג אֲנִי שׁוֹמֵעַ
אֶת אִמָּא מִתּוֹךְ הַחֲלוּם: "רָזִי, בְּקָר טוֹב.
הַשָּׁעָה שְׁבַע, הִגִּיעַ הַזְּמַן לָקוּם. חוֹזְרִים
לְמַוּדִים".

דִּי, אַתֶּם לֹא רָצִינִיִּים. לָקוּם כָּל כָּן
מְקַדֵּם! כָּבֵד הַתְּרַגְלָתִי לְלֶכֶת לִישׁוֹן
אַחֲרֵי שִׁמְחַת בֵּית הַשְׁוֹאֲבָה, אִי-שֵׁם
אַחֲרֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָה וּבִבְקָר לָקוּם לְמַנְיֹן
הַכִּי מְאַחֵר. לְמִי יֵשׁ כַּח לָקוּם בְּשָׁעָה
שְׁבַע?! וּבִכְלָל, אַחֲרֵי כָּל הַחֲגִיגָה הַזֹּאת
לְחֹזֵר לְיָמִים הָאֲפָרִים? עוֹד פֶּעַם לְסִדֵּר
תֵּיק, לְצֵאת בְּשִׁבְעַע וְחֲצִי לְתַחֲנָה. אִיךָ

למה אתה לא מקשיב למה שהוא צוה אותך?

בחסידות מספר שהאמונה אצל אותו גנב אכן נמצאת. גם הוא, למרות הכל, יהודי, מאמין בן מאמינים, אלא שהאמונה נמצאת אצלו במצב שנקרא 'מקף'. היא "מרחפת" לה מעל ראשו, אבל לא חודרת אל תוכו. איך אומרים המבגרים? 'לא נפל אצלו האסימון'. הקשר שיש לו עם ה' לא חלחל אל המוח והלב ולא ירד לפרטים הקטנים. זה כמו ששמעתי פעם יהודי שאומר על עצמו – "עזב אותי, אני מאמין בלב". אבל כאשר מעמידים יהודי בנסיון בו עליו לבחור בין שתי אפשרויות: להיות שיה' ולאמונה בו או 'לעבור צד' אל מי שמיצג את הרע הגמור – אין אצלו שום שאלות. יהודי קשור לה' בקשר בלתי נתון לנתוק, עם הגוף או בלעדיו. כמו שאמר אחד החטופים לשוברים שלו: "אני בידיים שלכם? נראה לכם? אני בידיי של בורא עולם!".

קד וחמר ביה'

אני לא מאחל לאף אחד מאתנו נסיונות מהסוג הזה, אבל ברור שכל יהודי שיעמד בו ינהג בדרך דומה, כולל כל אחד ואחת מאתנו. בא אדמו"ר הגאון ומלמד אותנו שיטה, דרך כיצד להתגבר על היצר בשעה שהוא משדל אותנו להשאר עוד כמה דקות במטה החמה... הרי הוא חכם ומפלפל, אז נתפלפל אתו

חלקם אפילו לא חשבו על עצמם שהם מאמינים. אבל ברגע שהרשעים האלו העמידו בפניהם את הברכה הזו – פתאום 'קפץ' להם היהודי שבתוכם. הרי לכל יהודי יש נשמה אלקית, שהיא "חלק אלוה ממעל ממש", ואתה אף פעם לא יכול לדעת מה יגרם לה להשתחרר ולהתגלות. פתאום רואים יהודי שמעולם לא זכה לשמר שבת ולעשות קדוש, ומהי הבקשה הראשונה שלו לאחר שהוא משתחרר? גביע ויין לליל שבת קדש.

איך אפשר להבין את הפער הזה בין החיים שהיו לפני כן לבין מה שהתגלה אצלם בשעת המצוקה בשבי?

כאמנה בארחת

חז"ל מסבים את תשומת הלב שלנו לתופעה מעניינת. הם מתארים לנו את התנהגותו של גנב בשעה שהוא עומד לבצע את זממו ולגנב את רכושם של אנשים תמימים. הוא נושא את לבו לשמים ומתפלל בכונה עצומה שיצליח במלאכתו...

סליחה? אתה עומד לגנב, ובכך לעבור על אסור מפרש בתורה שצוה אותנו ה' יתברך. ממנו אתה מבקש עזרה וסיוע להצלחה במשימה שלך? למה אתה חושב שה' יעזר לך לעשות את הדבר שהוא מואס בו? ובכלל, אם אתה מתפלל אליו זהו סימן שאתה מאמין בו, ושרק הוא זה שיכול לעזור לך, אז

לִהְיוֹת קָשׁוּר לָהּ יִתְבָּרָךְ.

בְּדֶרֶךְ זֶה הוֹפְכִים אֶת הָאֲמוּנָה מְכֻזָּה
הַמְקִיפָה וּמְרַחֶפֶת מֵעַלֵי וּמַחְדִּירִים
אוֹתָהּ אֶל תּוֹךְ חַיֵּי הַיּוֹם-יּוֹם הָאֲפִרִים
וְהַמַּעֲשִׂים הַקְטָנוֹת, שֶׁהֵם בְּאֶמֶת גְּדוֹלִים
בְּיוֹתֵר!

שֶׁנִּזְכָּה לְמַסֵּד אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל רֶגַע
וְרֹגַע!

שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וּמִבְרָךְ!
וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכוֹ!

וְ?

בַּחֲזָרָה. נֹאמַר לְעֶצְמָנוּ כָּךְ: הֲרִי הִיִּיתִי
מוֹכֵן לְמַסֵּד אֶת נַפְשִׁי, לְמוֹת עַל קְדוּשַׁת
הַשֵּׁם וְלֹא לְהַפְרִיד מֵה' חֲלִילָה וְלַכְפֹּר בּוֹ.
כְּלוּמָר, הִיִּיתִי מוֹכֵן לְאַבֵּד הַכֹּל. אֲזִי מָה
כָּבֵד בְּקִשְׁוֹ מִמֶּה עֲבָשׁוֹ? לְמוֹת? לֹא. בְּסֶדֶךְ
הַכֹּל מְצַפִּים מִמֶּה לְוִיתֵר עַל אִיזוֹ הִנָּאָה
חוֹלָפֶת.

הָאֲמִתָּה הִיא שֶׁגַם לְוִיתוֹר הִזָּה נִכּוֹן
לְקַרֵּא מְסִירוֹת נַפֶּשׁ. בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ
"נַפֶּשׁ" פְּרוּשׁוֹ רָצוֹן, וּמִמֶּילָא לְמַסֵּד
אֶת הַנֶּפֶשׁ פְּרוּשׁוֹ לְמַסֵּד אֶת הָרָצוֹן. אֲנִי
מוֹתֵר עַל רָצוֹן לִישׁוֹן עוֹד קֶצֶת לְטוֹבֶת
רָצוֹן הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְׁמַעוּתִי – הָרָצוֹן

עסקת החטופים

מעוררת בנפש רגשות סותרים. מחד, הלב מתרחב ומתמלא שמחה עם חזרת הבנים האהובים, אחרי שנתיים נוראיות בשבי האויב. מאידך, השכל אומר כמה שלילית ומסוכנת עסקה עם השטן במקום נצחון מוחלט – "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם", כיבוש והתיישבות.

יהודי נדרש לנשיאת הפכים, ובהקשר של עסקת החטופים: הוא צריך לחיות במציאות בה "חדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא ובכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא"; לדעת הכוללת גם את השאיפה לרצוי לכתחילה וגם את היחס הנכון למה שמתחולל בדיעבד; לאיזון בין שלילה מוחלטת של הרוע שקיים באנושות ותקוה אמתית לתיקון עולם שלם וססגוני; וגם ליכולת לספר את הסיפור מהסוף להתחלה – ולגלות את רחמי ה' שהיו טמונים בכל שלבי הסיפור.

הגליון פותח השבוע בסדרה של ארבעה 'ציוצים' שעוסקים בהבטים הללו של עסקת החטופים, 'מרחף' על הענין גם בשיעור המזכיר את "אסירי התקוה" ומשלים את הדברים במדור המענות. כל זה לצד התבוננות עמוקה על עבודת התשובה בדורנו, דור התשובה והגאולה, באיזון בין היצירה האלוקית והבחירה האנושית ובתיקון האסתטיקה. גליון גדוש ומגוון.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

ברקוד: 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 | המספר פתוח לניידים כשרים